Lodzer Tageblat № 52

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

דינסטאג, כ"ג אדר א' תרצ"ב | 1. marca 1932 | 25-טער יאהרגאנג

היינט א 1 טאג'יגער פראטעסט-שטרייק אין לאדז און אלע קאמונאלע אמטען

דער שטרייק קומט פאר אין גאנץ פוילען

(§) געכטען אווענד איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען א פערזאמלונג פון די שטאטישע אנגעשטעלטע. די דעלעגאציע, וואס איז געווען אויף דער אלפוילישער קאנפערענץ פון די קאמונאלע אנגעשטעלטע, האט אפגעגעבען א בעריכט.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען צוזאמען מיט אלע קאמונאלע אנגעשטעלטע פון פוילען אויך צו פראקלאמירען אויף היינט, דינסטאג, א 1 טאג'דיגען פראטעסט-שטרייק אין אלע קאמונאלע אמטען. טעטיג וועלען נאר זיין טעטיג די אפטיילונגען אויסצוצאהלען אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע און די פאנאטאריע, די אפטיילונג בעים אננעמען קראנקע און די שפיטאלען און זייער אפטיילונג, וואס גיט ארוים ארומקעטעט-צייגנישען.

דער פראטעסט-שטרייק קומט פאר אין שייכות מיט דער 15 פראצענטיגע רעדוקציע פון די פענסיעס.

ווארשאווער מאגיסטראט פאדערט ביליגער צומאכען עלעקטרי

ווארשא (טעלעפאניש) דער ווארשאווער מאגיסטראט האט בעשלאסען צו ווענדען זיך צו דער רעגירונג וועגען רעדוזירען די פרייזען פאר שטראם פון דער ווארשאווער עלעקטראווניע.

שפאלטונג צווישען די שטרייקענדע קויהלען-גרעבער

סאסנאוויץ (סב.) דער קויהלען-גרעבער פעראיין „פראצא פאלסקא" האט מסכים געווען אויף א רעגירונגס-ארביטראזש, די אינטערהאנדלונגען זאלען פארקומען אין ווארשא. דער ראזי-גער פעראיין רופט די ארבייטער צוצו-טרעטען צו דער ארבייט. די איבעריגע פעראיינען זענען נישט מסכים אויף אן ארביטראזש.

עלעקטרישער שטרייק אין קיעלץ

קיעלץ (סב.) עס איז דא אויס-געבראכען אן עלעקטרישער שטרייק: אלע רעסטאראנען זענען בעלויכטען מיט נאפט.

כינעזישע קאמוניסטען בעפאלען אן ענגלישען ים-לאמטער

טאקיא (סב.) פון אוטאא מעלדעט מען, אז דער ענגלישער וועכטער פון דער ים-לאמטערן איז פערהאפטעט געווארען צוזאמען מיט זיין פאמיליע דורך כינע-זישע קאמוניסטען, וואס זענען אנגע-פאלען אויף דער ים-לאמטערן 30 קילא-מעטער ווייט פון סוואטאא.

די סאוויעטען גרייטען זיך צו א מלחמה מיט יאפאן

קריגס-קאמיסאר וואראשילאוו און גענ. בליכער אנגעקומען קיין וולאדיוואסטאק

רויטע ארמעע מאכט בעפעסטיגונגען ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ

לאנדאן (סב.) „דיילי טעלעגראף" מעלדעט פון כארבין, אז די סאוויעטי-שע הכנות צו בעזעצען די מאנדזשורי-שע גרעניץ נעהמען פאראווערטס.

די באלשעוויקעס האבען צוגעגרייט אויף א רוסישען שטח אקאפעס און האבען שוין אפילו בעשטימט וועלכע מי-ליטער-אפטיילונגען זאלען בעזעצען די בעזונדערע פראנט-פונקטען.

די ווילכטיגסטע קאנצענטראציע-פונק-טען פון דער רויטער ארמעע זענען: וולאדיוואסטאק, כאבאראווסק, אורקוצק און טשיטא. אין די דאזיגע שטעט זע-נען אנגעקומען גרויסע טראנספארטען אמוניציע און עראפלאנען.

דער קריגס-קאמיסאר וואראשילאוו און גענעראל בליכער האבען אדורכגע-פיהרט א לוסטראציע פון די סאוויעטי-שע ליניעס.

עס איז איצט פעסט אונמעגליך צו בע-קומען א וויזע קיין וולאדיוואסטאק אדער כאבאראווסק.

וועהרען נעבעך נייע פארטען. די יאדינע-פאבריק און דער נאהענט פון אל-גישען ים-אויסגוס ווערט איבערגעאר-בעט אויף א נאז-פאבריק.

דער קאנסיל בעמערקט דערביי, אז א יאפאניש-סאוויעטישער סכסוך איז אונפערמיידליך.

יאפאנישער באטשאפטער אין אויסערן-מיניסטעריום

ווארשא (טעלעפאניש) דער ווינצע-אויסערן-מיניסטער בעק האט היינט אויפגענומען דעם יאפאנישען באטשאפ-טער אין ווארשא.

יאפאניש-סאוויעטישער סכסוך אונפערמיידליך

טאקיא (סב.) דער יאפאנישער קאנסול אין וולאדיוואסטאק מעלדעט ווע גען א מאסען-קאנצענטראציע פון סאוויע-טיש מיליטער אין וולאדיוואסטאק. עס

רומענישער סענאט און אינערן-מיניסטער בעגריסען א יודישען סענאטאר צו זיין יובילעאום

בוקארעסט, 29. פעברואר (י. ט. א. טעלעגר.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון רומענישען סענאט האט דער אינערן-מיניסטער און דער פרעזידענט פון סענאט גראטולירט דעם יודישען סענאטאר ד"ר נעמיראוויטש צו זיין 60 יעהריגען געבורטס-טאג. אין די אווענד-שעה'ן איז פארגעקומען לכבוד'ן יובילאר א פייערליכער באנקעט, אין וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט די אנגעזעהנסטע פערזענליכקייטען און פאליטיקער פון רומעניען. דער בעל-היובל איז בעשענקט געווארען מיט'ן „רומענישען ארדען".

געעפענט די „קרן-היסוד" קאמפיין אין דרום-אפריקא

13.500 פונט געזאמעלט אויף א באנקעט

יאהאניסבורג, 29 פעברואר (יט"א טעלעגר.) דא איז פארגעקומען די פייערליכע פראקלאמירונג פון דער „קרן-היסוד" קאמפיין אין דרום-אפריקא. ס'איז איינגעארדענט געווארען א פייערליכער באנקעט לכבוד'ן ד"ר וויצמאן. דעם פארזיץ האט געפיהרט דער דיאמאנטען-מאגנאט שלעזינגער. אויפ'ן ארט איז געזאמעלט געווארען פאר'ן „קרן היסוד" 13.500 פונט.

כינעזער פערנומען קיאנג-וואן; יאפאנער בעטען שלום

בלוטיגע יאפאנישע אטאקע אויף טשא-פעי ווערט העלדיש אפגעשטויסען פון די כינעזער

פעלקער-בונד-ראט לעגט פאר אינטערנאצ. שלום-קאנפערענץ אין שאנכיי

לאנדאן (סב.) לויט די ידיעות פון שאנכאי האבען די אויסגעצייכענטע מי-ליטער-אפטיילונגען פון שאנג קאי-שעק ווידער צוריק פערנומען קיאנג—וואן. די יאפאנער האבען פולשטענדיג פערלאזען די שטאט.

די כינעזער שטעלען פעסט, אז די כי-נעזער האט זיך איינגעגעבען צו בעהער-שען קיאנג-וואן.

קיין בעשטעטיגונג איז נאך נישטא.

נעזועלגליך בלוטיגע. פון פרוה מארגען אן געהט אן א שטארקער הורוגאן-פייער יאפאנישע עראפלאנען עסקדרעס חא-בען באמבארדירט האן-משו, דערביי זע-נען געפאלען 1600 כינעזער. אין דעם כינעזישען קאנטר-אטאק אויף קיאנג-וואן האבען זיך בעטייליגט איבער דער 19 דיוויזיע אויך די פרישע נאנקינגער 47-טע דיוויזיע, וואס איז פערוועהן אין פיל הארמאטען. די דאזיגע הארמאטען האבען אונמעגליך געמאכט דאס באמ-באדירען די כינעזישע אקאפעס דורך די יאפאנער.

10 פרוה האט זיך אנגעהויבען דער יאפאנישער אנגריף טשא-פעי. די יא-פאנער האבען זיך דערביי בענוצט מיט פיל טאנקס. דער אנגריף איז אפגעשטויסען געווארען מיט דער הילף פון אמע-ריקאנער שווערע הארמאטען. צו בע-קעמפען די טאנקס בענוצען זיך די כינעזער מיט שווערע האנד-גראנאטען פון אן אויסערגעוועהנליכער אויפרייס-קראפט. די זעלנער, וואס בענוצען זיך מיט די דאזיגע גראנאטען, ווארפען זיך אפט ממש אויף די טאנקס און פאלען

בלוטיגע קאמפען ביי קיאנג-וואן און טשא-פעי

דער יאפאנישער אנגריף ווערט אפגעשטויסען

לאנדאן (סב.) די היינטיגע קאמ-פען ביי קיאנג-וואן זענען געווען אויסער-

יאפאנער לייגען פאר די כינעזער שלום-בעדינגונגען

לאנדאן (סב.) צוליב דעם אומגע-רוהיגען שטארקען ווידערשטאנד פון די כינעזער, האבען די יאפאנער אונטער-נעמונגען די איניציאטיוו צו שלום-אונטער-האנדלונגען.

דער יאפאנישער קאנסול אין כינא האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן ענגלישען קאנסול, ערקלערענדיג, אז ער האט בעקומען אינסטרוקציעס פון טא-קיא אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען מיט די כינעזער אויף פאלגענדע בעדינגונגען:

1) די כינעזער זאלען צוריקציהען זייער מיליטער 20 קילאמעטער פון שאנ-כאי. דער פאר וועלען אויך די יאפאנער צוריקציהען זייער מיליטער.

2) די קאנטראל איבער דעם צוריקטרע-טענדען כינעזישען מיליטער זאלען איי-בערנעמען כינעזישע און יאפאנישע אפי-צירען, עווענטועל אויך פארשטעהער פון אנדערע מלוכות.

3) צונויפרופען א קאנפערענץ, אין וועלכער ס'זאלען זיך בעטייליגען פאר-שטעהער פון כינא, יאפאן און אלע מלו-כות, וואס האבען אינטערעסען אין שאנכאי.

ווי מ'זעהט נעהן איצט די יאפאנער אויף א רוהה הנחות, אפזאגענדיג זיך פון זייערע פריהערדיגע פאדערונגען וועגען אויפרייסען די פארטען וואוזונג און ליאו פארעסט.

דער ענגלישער קאנסול איז אפגעפאה-רען קיין נאנקין, וואו ער וועט קאנפע-רירען מיט טשאנג-קאי-שעק'ן און די דארטיגער רעגירונג וועגען די שלום-פראפאזיציעס פון די כינעזער.

אין די כינעזישע קרייזען בעהויפטעט מען, אז די יאפאנישע פארשלאגען זענען נישט אננעמבאר, און אז די יאפאנער זענען נאר דערמיט אויסען צו געווינען צייט כדי צו ברענגען נייע פערשטאר-קונגען.

די כינעזער קענען מסכים זיין אויף א וואפענשטילשטאנד נאר דאן, ווען יאפאן וועט פריהער צוריקציהען איהר מיליטער

שלום-פארשלאג פון פעלקער-בונד-ראט

גענף (סב.) אויף דער נעכטיגער זי-צונג פון פעלקער-בונד-ראט האט סיר סימאן אפגעגעבען א בעריכט פון די גע-שפרעכען צווישען די דעלעגאטען פון יאפאן און כינא אין שאנכאי. פאל באנ-קור האט פארגעשטעלט דעם פלאן צו-רוקצושטעלען דעם שלום אונטערשטריי-כענדיג, בווינדע צדדים דארפען עס אננע-מען און עס איז אויך נויטיג דער אנטייל פון די פעראייניגטע שטאטען גרויסע-מאכ-טען.

דער פלאן זעהט פאר, אז אין שאנכאי דארף פארקומען נ'אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון ביידע צדדים כדי איבערצורעדען די קריגס-שריט

דער יסוד פון דער קאנפערענץ וועט זיין: יאפאן האט נישט קיין שום פא-ליטישע און טעריטאריאלע פלענער אין שאנכאי. כינע מוז אקצעפטירען די זי-כערהייט פון די אויסלענדישע קאנצע-סיעס. סיר סימאן האט ערקלערט, אז ענגלאנד שטיצט דעם דאזיגען פראיעקט, דאס זעלבע האבען ערקלערט די פאר-שטעהער פון די איבריגע מלוכות.

דער יאפאנישער דעלעגאט האט ער-קלערט, אז ער איז נישט בעפולמעכטיגט צו פערציכטען די שטעלונג פון יאפאן.

דער כינעזישער דעלעגאט האט צוגע-זאגט פארצושטעלען דעם פלאן זיין רעגירונג.

2 אנש זונדיגע יונגעלייט קענען בעקומען צו שלאפען פאר זעהר ביליג, צו ערפאהרען ביי יאקובאוויטש סקווערא 5

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 4

טעלעפאן 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע, אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.

נעמט אן פון 9—2, און פון 5—9 אווענד. בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקומען

Traugutta 12 tel. 175-10

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אווענד

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער [illegible], שוויגער-פאטער, גרויס-פאטער, אור-גרויס-פאטער און אנקעל

נ"ע

ר' ליידער אויזעראוויטש ב"ר זלמן ז"ל

אין עלטער פון 75 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט דינסטאג, דעם 1. מערץ 1932 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז לוטאמירסקע 3, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע פאמיליע.

Towarzystwo Akcyjne Sukiennej Manufaktury

LEONHARDT, WOELKER & GIRBARDT w ŁODZI

posiada własny skład komisowy dobrze zaopatrzony w ich wszechznane dobrocią wyroby czysto-wełniane,

przy ulicy PIOTRKOWSKIEJ № 55

Sprzedaż po cenach fabrycznych. Hurt i Detal.

קראַנקען-קאַסעס זאָלען אָפּגעשאַפֿט ווערען

אויך אַלע אַנד. פֿערזיכערונגס-אַנשטאַלטען זאָלען ליקווידירט ווערען. — ס'וועט געשאַפֿען ווערען אַן איינהייטליכע אַנשטאַלט פֿאַר סאָציאַלע פֿערזיכערונג

אורלויבען וועלען פֿערקלענערט אויף אַ העלפֿט, ענגלישער שבת אָפּגעשאַפֿט

וואַרשאַ (טעלעפֿאָניש) דער מיניסטערען-ראַט האָט בעשלאָסען צו רעפֿאָרמירען די געזעצען וועגען סאָציאַלע פֿערזיכערונגען.

לויט'ן דאָזיגען פּראָיעקט וועלען אָפּגעשאַפֿט ווערען די איצט עקזיסטירענדע בעזונדערע פֿערזיכערונגס-אינסטיטוציעס און עס וועט געשאַפֿען ווערען איין אינסטיטוציע, וואָס וועט אַרומנעמען אַלע אַרט פֿערזיכערונגען.

עס וועלען ליקווידירט ווערען די קראַנקען-קאַסעס, דער זופּ (פֿערזיכערונגס-אַנשטאַלט פֿאַר גייסטיגע אַנגעשטעלטע) פֿערזיכערונגס-אַנשטאַלט פֿאַר אומגליקס פֿאַלען.

עס וועלען נאָך פֿאָרגעזעהן נייע פֿערזיכערונגען, למשל עמעריטור, פֿאַר אַר-בייטער.

די אָפּצאָהלונגען וועלען דורך דער פֿעראייניגונג בעדייטענד פֿערקלענערט ווערען.

דער געזעץ-פּראָיעקט זעהט ווייטער פֿאָר צו פֿערקלענערן די אורלויבען אויף אַ העלפֿט, אָפּשאַפֿען ענגלישען שבת א.א.

אַ באַהן-קאַטאַסטראָפֿע אין פּאַביאַניץ

אַרעסטירט אַ מאַשיניסט און אַ רעלסען-וועקסלער

פּאַביאַניץ (טעלעפֿאָניש) נעכטען אָוונט איז די דער באַהן-סטאַציע אין פּאַביאַניץ פֿאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפֿע. דער מאַנעווריר צוג 5572 איז אַרויפֿגעפֿאָהרען אויפ'ן משא-צוג 5574 וואָס איז געשטאַנען אויף אַ זייטיגער ליניע. 4 וואַגאָנען פֿון משא-צוג זענען פֿולשטענדיג צוקלאַפּט געוואָרען, אוין דער לאָקאָמאָטיוו פֿון צוג איז בעשעדיגט געוואָרען.

פֿון לאָדז זענען אַרויסגערופֿען געוואָרען אַרבעטער, וועלכע האָבען אָפּגעראַוּמט די ליניע. די אַרבעט האָט געדויערט 9 שעה. דער שאָדען בעטרעפֿט 80.000 זל.

די אויספֿאָרשונג, וואָס איז תיכף אדורכגעפֿיהרט געוואָרען, האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז שולדיג אין דער קאַטאַסטראָפֿע איז דער מאַשיניסט פֿערדינאַנד לאַבּרובּאָוו און דער וועקסלער פֿון דער פּאַביאַניצער סטאַציע יוזעף בעלענקעוויטש. בּיידע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

די גרויסע מלוכות וועלען פֿערמיטלען אין יאַפּאַניש-כינעזישען סכסוך

נאַנקינג (פּ.פּ.) אין שייכות מיט די לעצטע ידיעות פֿון ווייטען מזרח קען מען משער זיין, אַז עס וועט קומען צו אַ וואַפֿענשטילשטאַנד. די גרויסע מלוכות האָבען בעשלאָסען צו פֿערמיטלען.

סיר סימסאָן וועט אויף אַן עפֿענטליכער זיצונג פֿון פֿעלקער-בונד-ראַט פֿאָרלעגען אַן ענטשפּרעכענדע דעקלאַראַציע און דער ראַט וועט זי בעשטעטיגען און צוגעבען איהר אויטאָריטעט.

דער טריאַנאָן-טראַקטאַט און די יודען-אַרעסטען אין סלאָוואַקיי

פּראַג, (י.ט.א.) נאָך דער אינטערווענץ פֿון דעפּ. גאָלדשטיין ביים אינערן-מיניסטער וועגען די מאַסען-אַרעסטען צווישען יודען אין סלאָוואַקיי האָט דער אויבער-פּראָקוראָר פֿאַר סלאָוואַקיי ד"ר קיסיק אויפגענומען פֿאַרשטעהער פֿון דער פּרעסע, פֿאַר וועלכע ער האָט אָבגעגעבען די פֿאָלגענדע ערקלערונג:

מעהר ווי 100 פּערזאָן זענען אויף דער סלאָוואַקישער און אונגאַרישער זייט בעגאַנגען פֿערברעכענס, בעת דער מלוכה-איבערקעהרעניש אין יאָהר 1918. אין הסכם מיט די בעשטימונגען פֿון אַרט. 76 פֿין טראַקטאַט אין טריאַנאָן דאַרפֿען געריכטליך נישט פֿערפֿאָלגט ווערען אַלס פּאָליטישע פֿערברעכענס, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען ביז ד. 26-טען יולי 1929. אייניגע הונדערט פּערזאָן זענען אויפ'ן סמך פֿון דער בעשטימונג אַמנעסטירט געוואָרען. וועגען דעם, וועלכע טאַטען פֿאַלען אונטער דער אַמנעסטיע, ענטשיידען די געריכטען. איצט ווערען געמאַכט פּרובען ווידער צוציהען צו פֿעראַנטוואָרטליכקייט אייניגע פּערזאָן. עס דראָהט אַ געפֿאַהר, אַז די בערוהיגונג, וואָס איז געשאַפֿען געוואָרען דורך דער אַמנעסטיע, וועט צושטערט ווערען. עס ליגט אין די אינטערעסען פֿון דער בעפֿעלקערונג נישט צו דערלאָזען, אַז אַלטע טאַטען זאָלען ווידער אַרויסגעשלעפּט ווערען צוליב אונקלאָרע זייטיגע כוונות.

געשטאָרבען פּראָפֿ. ערנסט בערנשטיין

בערלין, (י.ט.א.) אין עלטער פֿון 77 יאָהר איז אין בערלין געשטאָרבען פּראָפֿעסאָר פֿון כעמיע אויף דער טעכנישער הויכשול אין שאַרלאָטענבורג ד"ר ערנסט בערנשטיין. די הויפּט-געביטען פֿון זיין אַרבייט זענען געווען ברען-שטאָפֿען און די כעמיע פֿון פֿאַרבען. איבער דער טעכנאָלאָגיע פֿון ברען-שטאָפֿען האָט דער פֿערשטאָרבענער געשריבען אַ גרונדלעגענד ווערק.

אַבגעראַטעוועט אַ יודישע שוהל אין קישינעוו פֿון ליציטאַציע

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) הגם דאָס פֿינאַנץ- און קולטוס-מיניסטעריום האָבען שוין נישט איינמאָל אויפֿגעקלערט אַז שוהלען טאָרען נישט אַרויסגעשטעלט ווערען אויף ליציטאַציע און מקואות זענען פֿריי פֿון שטייערן, האָט דאָך דער שטייער-אַמט אין קישינעוו געמאָנט פֿערלעגענע שטייערן ביי דער אָרטיגער מקוה, וואָס געהערט צו דער קהלה און האָט געוואָלט ליציטירען אַ שוהל.

ערשט אַ דאַנק דער אינטערווענץ ביים מיניסטער פֿון בעסאַראַביען קריסטי זענען די שטייערן אַנולירט געוואָרען און דער שטייער-אַמט האָט בעקומען אַ שטרענגען אויסרייד.

פּראָפֿעסאָר אשר קאַהן

פֿייערט היינט דעם 35-יעהריגען יובילעאום פֿון זיין טעטיגקייט אין דער „ווידזעווער מאַנופֿאַקטור"

6 חדשים תפיסה

פֿאַר פֿערוואונדען דעם הויזווירט מיט אַ ציגעל

(אַ) דאָס קרייז-געריכט האָט פֿערמשפּט דעם 37 יעהריגען סטאַניסלאַוו יוזשוויאַק אויף 6 חדשים תפיסה פֿאַר פֿערוואונדען מיט אַ ציגעל דעם הויזווירט אַלעקסאַנדער ביעליצקי פֿון טרעמבאַצקאַ 84.

ספּעציעלע אַבטיילונג פֿאַר שאַרלאַך-קראַנקע אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל

(מ) צוליב דער פֿערשפּרייטונג פֿון שאַרלאַך אין שטאָט איז אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל געעפֿענט געוואָרען אַ ספּעציעלע אַבטיילונג פֿון 40 בעטלעך.

דייטשע ערד-אייל-ראַפֿינעריע אויפ'ן אַמעריקאַנער מיזזי...

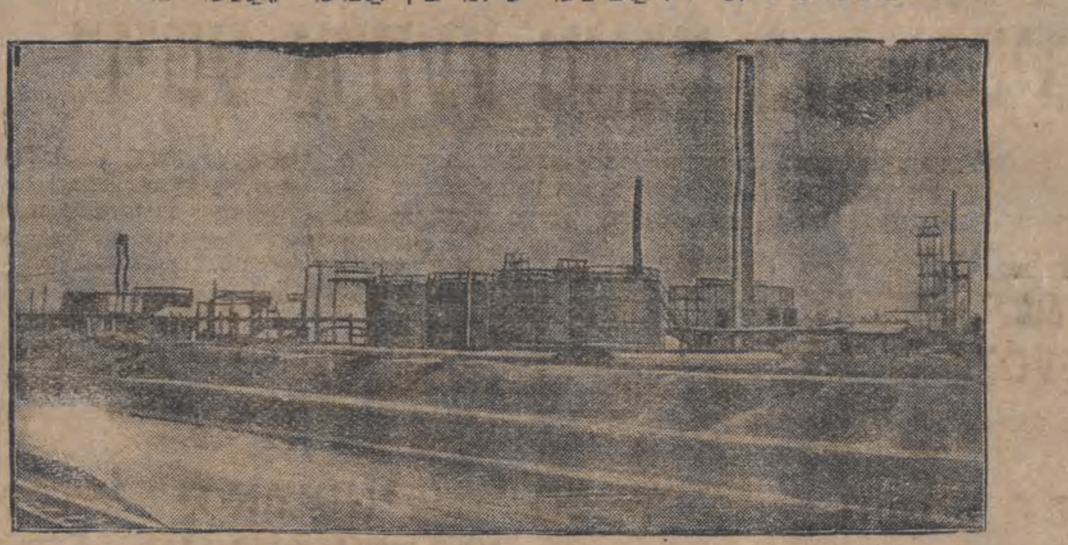

...אויסגעבויט געוואָרען אין מיסבורג נישט ווייט פֿון ה...

יודיש טעאַטער פֿילהאַרמאָניע

דירעקצ: אַ. בּעזמאַן און ד. צעלמייסטער

מאָרגען מיטוואָך, 9 אָוו. אַ גרויסע הנחה-פֿאָרשטעלונג, איינהייטס-פּרייזען

גאַנצער פּאַרטער 1.50 זל. גאַלעריע 50 גר.

(ווער ס'קויפֿט פֿריהער אַ בילעט בעקומט אַ בעסערן פּלאַץ)

פּאַזיטיוו צום לעצטען מאָל מיטן שענסטען אַמעריק. בוף-קאָמיקער

דזשעק רעכטצייט

אין דעם גרויסען אָפּערעטען-שלאַגער מיט 20 שעהנע געזאַנגס-נומערן

„יאַנקעלע כוואַט"

אין 3 גרויסע אַקטען פֿון ס. וואָלף. מוזיק-רעזשי דזשעק רעכטצייט

מיט'ן אָנטייל פֿון די גוט-בעליבטע אַרטיסטין-זינגערין יוכבד זילבערג

אַנאַנס! היינט דינסטאַג, גאַסטראָלירט די טרופּע אין בּושעזשין. אַנאַנס!

פֿרייטאַג, דעם 4. מערץ 2-טע פּרעמיערע פֿון דזשעק רעכטצייט

איציק גנב

אין 3 אַקטען, מוזיק-רעזשי דזשעק רעכטצייט

פֿרייטאַג, דעם 4. מערץ 2-טע פּרעמיערע פֿון דזשעק רעכטצייט

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע. פּאַספּאַרטו און הנחה-בילעטען נישט גילטיג.

ד"ר שטאַרקער איז נעכטען אַרעסטירט געוואָרען

פֿון האָטעל „פּאָלאָניאַ" האָט מען איהם אָפּגעפֿיהרט אין תפיסה

(§) מיר האָבען שוין פֿריהער מיט 3 וואָכען צוריק געשריבען אויספֿיהרליך וועגען פֿערשידענע מאַכינאַציעס און אַפֿערען, וועלכע ווערען פֿאָרגעוואָרפֿען דעם לאָדזער ד"ר מ. שטאַרקער. אַזוי איז צוו. אַנד. געוואָרען דערצעהלט, אַז דער יונגער דאָקטאָר, וועלכער שטאַמט פֿון ראַדאָם, האָט קומענדיג קיין לאָדז גלאַט ווי עס, אַז „ער איז וצום האָבען" היות קען בעלנים אויף אַ דאָקטאָר פֿעהלען נישט היינט, און דערצו אויף אַ שעהנעם דאָקטאָר מיט אַ „פּאַטמאַווע", האָט מען איהם גענומען אָפּכאַפּען די טירען מיט שידוכים. ס'זענען געקומען שדכנים, ס'זענען געקומען „פּאַציענטקעס", וועלכע האָבען זיך אַליין גע'שדכנ'ט און דער ד"ר שטאַרקער האָט, חלילה, קיינעם נישט אָפּגעזאָגט. אַ גע'שדכנ'טער שידוך, אַ ליבע, אַ יונגע, אַביסעל פֿערעלטערט, אַ שעהנע, אַ מיאוס'ע, אַלץ איז סחורה, ער איז אויף אַלעם אַ בעלן, אויב געלד איז נאָר געווען דערביי. אויב ס'זענען געווען קלינגער'ס, איז ער גרייט געווען זיך צו פֿערקויפֿען. אַזוי האָט ער געזאָגט יעדען שדכן. די מיידלעך, וואָס האָבען זיך אַליין גע'שדכנ'ט, האָט ער געזאָגט אויף אַן אַנדערלעי אופֿן: ער האַלט שטאַרק פֿון חתונה אויס ליבע, אָבער בעוונותינו הרבים, ווען צו מאַכען אַ לעבען מוז מען האָבען געלד...

אַזוי האָט ד"ר ש. אָנגענומען געלד ביי אַ הויפֿען בּיסעל כלות, אַ חוץ הלוואות אָפּענע און אויף וועקסלען ביי פֿערשידענע פֿירמען.

בעת מיר האָבען זיינערצייט פֿערעפֿענטליכט די דאָזיגע ידיעות, איז ד"ר שטאַרקער געווען זעהר שטאַרק אויפֿגעבראַכט און געדראָהט ממש צוצוציהען צו געריכטליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר אויסטראַכטען אויף איהם בלבולים.

אַ פּנים אָבער, אַז דער אויספֿאָרשונגס-ריכטער, וועלכער האָט גענוי אַדורכשטודירט דעם צעטעל חטאים פֿון ד"ר ש. האָט איינגעפֿונען, אַז נישט די פּרעסע, נאָר טאַקי איהם, שטאַרקער'ן דאַרף מען צוציהען צו געריכטליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט און בּיז'ן געריכט דאַרף מען איהם פֿערהאַלטען אין אַרעסט.

נעכטען אַרום 2 נאָכמ. זענען איינגעגאַנגען אַגענטען מיט'ן קאָמיסאַר מוקאַ בּראַש אין צימער 324 פֿון האָטעל „פּאָלאָניאַ", וואו ס'האָט לעצטענס געוואוינט דער ד"ר שטאַרקער, און אין זייער בעגלייטונג איז ער אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין אַרעסט.

ד"ר שטאַרקער האָט טעלעגראַפֿיש מיטגעטיילט זיינע עלטערן אין ראַדאָם, אַז ער איז אַרעסטירט.

דער בעפֿעהל פֿון אַרעסט איז אַרויסגעגעבען געוואָרען נאָכדעם, ווי אין דער פּראָקוראַטור זענען איינגעפֿלאָסען אָנקלאַגעס געגען ד"ר ש. אויך פֿון אַ ריי אַנדערע שטעט: פֿון פּויזען, קאַליש און וואַרשאַ.

צוליב'ן אַרעסט פֿון ד"ר ש. האָט די דאָקטוירים-קאַמער איהם לעת עתה אָפּגעשטעלט אין זיינע רעכט.

§

געזעלשאַפֿט „פֿריינד פֿון יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט"

אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג פֿון דער לאָדזער אָפּטיילונג

(:) נעכטען איז אין לאָקאַל פֿון דער קהלה פֿאָרגעקומען אונטערן פֿאָרזיץ פֿון רעד. פֿוקס די אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג פֿון דער געזעלשאַפֿט „פֿריינד פֿון יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט".

די אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג איז צונויפֿגערופֿען געוואָרען גראָד איצט, ווייל עס געפֿינט זיך דאָ זייט עטליכע וואָכען דער פֿאָרשטעהער פֿון דער צענטראַלע פֿון יוו"א ה' פֿאַלק האַלפּערן, וואָס האָט דאָ אָרגאַניזירט די אַקציע פֿאַר'ן יוד. וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט.

מ'האָט דעריבער געוואָלט אויסנוצען די אַנוועזענהייט פֿון חשוב'ען שריפֿטשטעלער, כדי צו בעקענען די מיטגלידער מיט די אַרבייטען פֿון יוו"א, מיט די רעזולטאַטען פֿון דער אַקציע און צו פֿערברייטערן די אָנגעהויבענע אַקציע.

נאָכ'ן רעפֿעראַט פֿון גאַסט ה' פֿאַלק האַלפּערן, הערען פֿערזאַמעלטע אויס דעם טעטיגקייטס-בעריכט פֿון דער הייגער אָפּטיילונג. וועלכען ס'גיט איבער ה' זעלקאָוויטש, און ס'ענטוויקעלט זיך אַ לענגערע דיסקוסיע.

צום סוף ווערט געקליבען אַ קאָמיטעט פֿון 7 פּערזאָן אין פֿאָלגענדען בעשטאַנד: אַדוו. ווייצמאַן, רעד. פֿוקס, יונה שפּער, פֿרידריך, ל. לעווין, י. שולמאַן און זעלקאָוויטש.

ס'ווערן דאַן בעעהרט מיט אויפֿשטעהן די פֿערשטאָרבענע מיטגלידער פֿון דער לאָדזער אָפּטיילונג עמנואל האַמבורסקי און שלעזינגער און דער פֿערשטאָרבענער טוער פֿאַר'ן יוו"א ד"ר גערגעל.

אויפ'ן פֿאָרשלאַג פֿון אַדוו. ווייצמאַן ווערט צום סוף אויס די פֿערזאַמלונג אַ האַרציגען יישר-כח דעם גאַסט ה' פֿאַלק האַלפּערן פֿאַר זיין מסירת נפש'דיגער אַרבייט פֿאַר'ן יוו"א.

קופּאָן № 13

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פֿונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט דינסטאַג, פֿון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג

פֿאַר דער בעקוועמליכקייט פֿון די פּראָווינצער לעזער.

יין כשר!!!

מיר מאַכען בעקאַנט אונזער ג' קונדשאַפֿט, דאָס דער איינצעל-פֿערקויף פֿון דער וויין און מעהד פֿאַבריק פֿירמע

„פּראָגרעס"

אַלטער מאַרק 2. וואָס עקזיסטירט מיט דעם גרעסטען ערפֿאָלג איז איבערגעטראָגען געוואָרען

אין פֿראָנט-געוועלב, אַלטער-מאַרק 1.

צוליב רעקלאַמע פֿון ביי-ערעפֿנטען געוועלב פֿערקויפֿען מיר אַ פֿלאַש פֿון 1/4 ליטער גוטען ראָזינען-וויין נומער 6 נאָר 35 גר. און 1/4 ליטער דעם בעוואוסטען ראָזינען-וויין נומער 7 נאָר 45 גר.

איבערצייגט אייך מיט אייער פֿאַמיליע, אַז הנאה האָבען פֿון גוטען וויין, וואָס קאָסט נישט טייער איז נאָר ביי די פֿירמע „פּראָגרעס".

מיט אַכטונג וויין און מעהד פֿאַבריק

פֿירמע „פּראָגרעס"

אַלטער-מאַרק 2, טעל. 184-82.

פֿאַר לערע פֿירמעל-ליטערדיגע פֿלעשער פֿון פֿירמע „פּראָגרעס" צאָהלען מיר 5 גר. פֿאַר באָטשינקע און קוואַרט-פֿלעשער 10 גר.

Dr. Niewiażski

ספּעציאַליסט פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

און עלעקטראָ-טעראַפּיע אַנאַליזען.

פֿאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אַנדזשעיאַ 5, טעלעפֿ. 159-40

נעמט אָן פֿון 8 ביז 11 פֿריה, און פֿון 5 ביז 9 אָוו. זונטאַג פֿון 9 ביז 1 אַ זייגער נאָכמיטאַג.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 11, tel, 126-02

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציאַליסט פֿאַר לינגען און האַרץ-קראַנקהייטען

נעהמט אָן אין דערהיים פֿון 3-5.

Dr. med. W. Eychner

אַקושער און פֿרויען-אַרצט

וואוינט איצט

צעגעלניאַנאַ 4 (נעבען קינאָ „טשאַרי"), טעל. 134-72

נעמט אָן פֿון 2.30-4 און פֿון 7-8 אָווענד.

Dr. med J. LUBICZ

כירורג און אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָוואַ 9 — טעל. 183-17

ספּעצ. פֿון צוזאַמענשטעלען געבראָכענע הענד און פֿיס קראַנקהייטען פֿון ביינער און גלידער: שווינדזוכט (גרוזליצע), אַטרעטיזם, רעמאַטיזם, פֿערקרימונגען פֿון פֿלייצעס, זשילאַקעס, היילונג מיט איינשפּריצונגען אייגענע פּראָצעדורע פֿון אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען וואָקלאַקדעס אויף פֿיס-שמערצען, קינסטליכע הענד און פֿיס (פּראָטעזן) גאָרסעטען, ברוכבינדן (פּאַסקעס) א.ז.וו.

נעמט אָן פֿון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. Ludwik Falk

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנק.

נאָוואָראָט 7, טעל. 128-07

נעמט אָן פֿון 12-1 און פֿון 5-7.

אַ נייער

שטוים-קראַנקען-וואָגען

אויף רעסאָרעס מיט גומענע רעדער,

צו פֿערקויפֿען.

צו ערפֿאַהרען אין אַדמינ. פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט"

„לינת-הצדק" — לאָדז, — צעגעלניאַנאַ 17.

דער פֿיזיקאַליש-טעראַפּישער קאַבינעט איז טעגליך טעטיג פֿון 4-6, 1-11 און געפֿינט זיך אונטערן אויפֿזיכט פֿון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַל.

קוואַרץ-לאַמפּ דיאַטערמיע

סאָללוקס עלעקטרישע בעדער

לערנט אייך שפּאַניש

דאָס איינציגע אָרט פֿאַר עמיגראַציע איז נאָר זיד-אַמעריקאַ. אין פֿערלויף פֿון 3 חדשים צו זעהר נידריגען פּרייז. צו ערפֿאַהרען אין אַדמינ. פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט".

Dr. med. H. Słobodski

spec. CHOROB OCZU

Piotrkowska 66, tel. 241-27.

przyjmuje od 12-1 i od 3-4½.

לאדזער טאגבלאט

„Lodzer Tageblatt", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אָוועגד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אינפלאציע און איהר ווירקונג אויפ'ן עקאנאמישן לעבן

וואס איז אינפלאציע און וואס איז דעפלאציע? — מען קאן פערגרעסערן די סומע פונם געלד און עס זאל נישט זיין קיין אינפלאציע. — די צירקולאציע פונ'ם געלד און די פראדוקציע פונם לאנד

וואס איז אינפלאציע? וואס איז דע-פלאציע? פארוואס זענען די דאזיגע צוויי לאטיינישע ווערטער, וועלכע פלעגען ביז אהער בענוצט ווערען אין די בעגרענעצטע קרייזען, וואס אינטערע-סירען זיך מיט די פינאנצען און עקא-נאמישע פראגען, אריין פאר דער לעצ-טער צייט אין אלגעמיינעם געברויך? וואס פאר א שייכות האבען זיי צום פער'צקשנ'טען עקאנאמישען קריזיס, וואס פלאגט אלעמען אזוי שטארק?

לאמיר זיך טאקע פאנאנדערקלייבען סיי אין די פאר ווערטער, סיי אין דער ווירקליכקייט, וואס שטעהט הינטער זיי.

אינפלאציע איז פונקט היפוך פון דעפלאציע. דאס ערשטע בעדייט אויפ-בלאזען, דאס צווייטע אויסבלאזען. ווען איהר זעהט א קינד, וואס שפילט זיך מיט א גומי-באלעם, צוערשט אויפבלא-זענדיג עס גרויס, און דערנאך לאזענ-דיג די לופט זיך אויסבלאזען פון איהם — האט איהר א ריכטיגע שפראכ-ליכע איבערזעצונג פון די צוויי ווער-טער.

די אינפלאציע און דעפלאציע זענען אבער נישט קיין קינדערשפיל. ס'איז אנ'ערשיינונג, וואס בעריהרט זעהר טיף דעם וואוילשטאנד און צוקונפט פון מעכטיגע פעלקער און ריזיגע לענ-דער.

ווען א לאנד פערגרעסערט אין א גרויסער מאס די סומע פון געלד אין אלגעמיינעם געברויך, האבען מיר פאר זיך אינפלאציע, אויב אבער די סומע פון ארומלויפענדען געלד ווערט קלע-נער, דאן האבען מיר פאר זיך א דע-פלאציע.

עס קען אמאל געמאלט זיין, אז דער אומלויף פון געלד זאל גרעסער ווערען, און דאך זאלען מיר נישט האבען פאר זיך קיין אמת'ע אינפלאציע. אזא פאל קומט פאר דאן, ווען גלייכצייטיג מיט דער געלד-סומע וואקסט די סומע פון סחורות, וועלכע ווערט פראדוצירט אינ'ם לאנד. וואס מעהר פראדוקטען, וואס מעהר מאטעריעלער רייכטום, אלץ גרע-סער איז דער בעדארף אין מזומנ'ענעם געלד. די אמת'ע אינפלאציע הויבט זיך אן ערשט דעמאלט, ווען די סומע פונ'ם געלד, וואס געהט ארום אינ'ם לאנד, וואקסט גיכער און אין א פיל גרעסערער מאס, איידער די סומע פון פראדוקטען, וואס ווערט אויסגעארבייט.

טאקע דעריבער קען אנ'אינפלאציע געמאלט זיין אפילו דאן, ווען דער אומלויף פון געלד זאל בלייבען דער זעלבער. אזא פאל קען פארקומען דאן, ווען די פראדוקציע פונ'ם לאנד איז פלוצלינג, צוליב א קריזיס שטארק גע-פאלען.

שטעלען מיר זיך, למשל, פאר, אז די פראדוקציע פון א געוויסען לאנד איז צוליב דעם קריזיס געפאלען אויף פערציג פראצענט, אבער די סומע פון געלד, וואס געהט ארום צווישען דער בעפעלקערונג, איז געבליבען די זעלבע. דאס וואלט געמיינט, אז אויף יעדען טאן פון אויסגעארבייטען אייזען, אויף יעדען אויפגעבויטען הויז, אויף יעדען געניי'הטען מאנטעל דרעהט זיך ארום מעהר מזומנ'ע געלד, ווי פריהער. אזא לאגע קען בעדייטען אינפלאציע, אפילו ווען די אלגעמיינע סומע געלד איז נישט גרעסער געווארען.

מען מוז דערביי אבער מאכען א שארפען אונטערשיד צווישען דער גאנ-צער געלד-צירקולאציע, וואס ווייזט די סומע פונ'ם ארויסגעלאזטען געלד, אלץ איינס, וואו דאס דאזיגע געלד געפינט זיך און וואס ווערט מיט איהם געטון, און דעם פ א ק ט י ש ע ן א ו מ ל ו י ף פון מזומנים.

דעם דאזיגען אונטערשיד מוז מען ספעציעל האבען אין זינען ביי דער איצטיגער לאגע אין אמעריקא. איז דאך איצט די סומע געלד, וואס איז ארויס-געלאזט געווארען פון די אמעריקאנער פעדעראל רעזערוו באנקען, מיט א בי-ליאן דאלאר גרעסער, איידער מיט צוויי יאהר צוריק, נישט קוקענדיג, וואס די אינדוסטריעלע און קאמערציעלע טע-טיגקייט דארט פאר דער צייט שטארק געפאלען.

די פערמעהרונג פון געלד-צירקולאצ-יע ביי דער פערקלענערונג פון פרא-דוקציע איז בדרך כלל אנ'אינפלאציע. פאקטיש אבער האבען מיר איצט נישט אין אמעריקא קיין אינפלאציע, ווייל די גאנצע סומע פונ'ם „איבעריגען" געלד, וואס איז ארויסגעגעבען פאר די לעצטע פאר יאהר, איז אריין נישט אין די בענק, וואו זי האלט אין איין פלי-סען, אין איין בעוועגען זיך, נאר זי איז איינגעזונקען אין די קופערס און זאקע פון דערשראקענע שפארערס. די דאזיגע בעהאלטענע געלד-סומע מוז אייגענטליך ארויסגענומען ווערען פונ'ם אלגעמיינעם געלד-אומלויף פונ'ם לאנד. פאקטיש איז איצט די סומע פונ'ם „פערפרוירענעם געלד" אין אמעריקא נאך גרעסער, איידער דער ביליאן דא-לאר, וועלכען עס מאכט אויס דעם עודף צווישען דער צירקולאציע איצט און מיט צוויי יאהר צוריק.

קיין אינפלאציע איז דעריבער נישט פארגעקומען.

ס'איז בכלל שווער צו בעשטימען, ביז צו וועלכער מאס די צירקולאציע פון מזומנ'ע געלד איז בערעכטיגט און נויטווענדיג, און וואו עס הויבט זיך אן די א י ב ע ר - צירקולאציע, די אינ-פלאציע. אין א לאנד, למשל, וואו די בעפעלקערונג איז געוואוינט צו נוי-צען באנק-טשעקען, דארף מען האבען ווייניגער מזומנים פאר א בעשטימטען פארנעם פון פראדוקציע און האנדעל, איידער אין א לאנד, וואו די מעהרסטע געשעפטען ווערען געמאכט מיט מזומנים געלד.

אט די אלע אומשטענדען מאכען שווער צו בעשטימען די סומע פון געלד, וואס א לאנד דארף האבען פאר איהר נארמאל עקאנאמישען לעבען. דאס איז טאקי די אורזאך, צוליב וועלכער די געלד-פאליטיק פון א רעגירונג איז אנ' ענין, וואס רופט ארויס כסדר'דיגע חלוקי דעות צווישען עקאנאמישע און פינאנ-ציעלע עקספערטען.

א. ר.

הינדענבורג, אדער היטלער?

נאך א פאר טעג און גאנץ דייטשלאנד וועט זיך פערוואנדלען אין א שלאכט-פעלד. דער פראנט איז שוין צוגעגרייט די שונאים זענען געפאנצערט און אי-מעטום שמעקט שוין מיט שוועבעל און פולווער. עס וועט זיין אן ערנסטער, פער-ביטערטער קאמף, עס וועלען אפילו נישט פעהלען קיין מענשליכע קרבנות. די קא-מוניסטען און די נאציאנאל-סאציא-ליסטען שאנעווען נישט קיין מענשען-לע-בען, אפילו אין פרידליכע צייטען. יעדען טאג קומען פאר נייע פאליטישע הריגות און רציחות. איצט, ביים וואהל-קאמף ארום דעם פאסטען פון מלוכה-פרעזי-דענט, ווען גאנץ דייטשלאנד וועט זיין אנגעשפאנט און פאראליזירט, וועט מען אודאי שוין נישט קענען אויסמיידען קיין בלוטיגען טעראר.

ס'וועט זיין אן אומגליק, אויב די וואהל-מלחמה וועט זיך פערוואנדלען אין א ביר-גער-מלחמה. די שטימונג אין דייטש-לאנד איז דערצו רייף, דער סאציאלער עלענד וואקסט מיט יעדען טאג, עס זע-נען שוין ברוך השם פאראן איבער זעקס מיליאן משפחות אהן ארבייט און אהן פרנסה, וועלכע האבען גארנישט נישט צו פערלירען.

מען האט געוואלט די מלחמה אויס-מיידען. די רעגירונג און די רעפובליקא-נישע פארטייען זענען געווען גרייט ארייננצוטראגען ענדערונגען אין דער קאנ-סטיטוציע און אלס אנ'אויסנאהם אי-בערגעבען צו דעם רייכסטאג די וואהל-קאמפעטענץ בנוגע דער וואהל פון מלוכה-פרעזידענט. אויף דעם וואלט אבער נויטיג געווען א צוויי-דריטעל מעהרהייט. לכתחילה האט ברינינג אפילו גערעכט גע-הויל'ט ביי היטלער, אז די נאציאנאל-סאציאליסטען זאלען ביי געוויסע בע-דינגונגען מסכים זיין אויף דער פראלאנ-גאציע פון דעם ממשלה-טערמין פאר הינדענבורג. באלד אבער האט היטלער חרטה געהאט. אויף הינדענבורג וואלט ער נאך מסכים געווען. ער האט אבער געפאדערט פאר זיך די רעגירונגס-לייצעס. הינדענבורג מוז זיין דער פאָלי-טישער רעפרעזענטאנט, דער „רע-פרעזענטאטור". פון דער רעפובליק מוז ווערען א היטלערישע מלוכה. מיט קא-מיסארען, מיט א „טשעקא", מיט א גע-וועלטיגער טעראר לגבי די רעפובליקאנער און מיט אלע פוטשיסטען און פלינטער-לער, וועלכע זענען נויטיג פאר א דיקטא-טארישער מאכט. ברינינג האט נישט געוואלט זיך אריינלאזען אין אזעלכע שטרייכלעגענדיגע פערהאנדלונגען און קבר. אויף אזעלכע הנחות האט ער נישט געקענט געהן. א חורבן פון דער רעפובליק וואלט מסתמא הרוב געמאכט אויף א לאנגע צייט די דייטשע קולטור און דעם גאנצען דייטשען לעבען.

די מלחמה הויבט זיך אן. דעם קול-מינאציע-פונקט וועט זי דערגרייכען דעם 13. מערץ. און אויב זי וועט דעמאלט זיך נאך נישט פערענדיגען, וועט נאך קומען דער צווייטער, גרויסער מלחמה-טאג, דעם 20 אפריל. לויט דער קאנסטי-טוציע וועהלט דאס גאנצע פאלק דעם מלוכה-פרעזידענט. אויסגעקליבען איז דער קאנדידאט, וועלכער בעקומט אן אבסא-לוטע מעהרהייט, אויב אין דעם ערשטען וואהל-טאג האט קיין איינציגער קאנדי-דאט קיין מעהרהייט נישט, מוז בע-שטימט ווערען א צווייטער וואהל-טאג. ביי דער צווייטער וואהל איז שוין גענוג א רעלאטיווע מעהרהייט, כדי אויסגע-קליבען צו ווערען.

די רעפובליקאנער זענען זיכער, אז זיי וועלען זיגען. הינדענבורג איז א היסטא-רישע לעגענדע, ער איז צוזאמענגעוואקסען מיט די פאלקס-אידעאלען און מיט די גרויסע געשיכטליכע זכרונות.

מסתמא וועט הינדענבורג באמת מנצח זיין. ס'איז אבער א גרויסע שאלה, אויב מיט'ן נצחון פון הינדענבורג האט אויך געזיגט די רעפובליק. הינדענבורג איז א רעכטער מאנארכיסט. ער האט קיינמאל די רעפובליק נישט געטראגען אין זיין הארצען. ער איז אויפגעוואקסען אויף מאנארכיסטישע טראדיציעס און איז גע-גאנגען אין דער וועלט-מלחמה פאר אימ-פעריאליסטישע און מאנארכיסטישע אי-דעאלען. מיט זיבען יאהר צוריק איז ער געקליבען געווארען אלס מלוכה-פרעזי-דענט אין א שווערען קאמף געגען דעם רעפובליקאניזם. ער איז געווען דער קאנ-דידאט פון די רעכטסטע, רעאקציאנערס-טע פארטייען.

הינדענבורג האט אבער אפגעגעבען א שבועה, אז ער וועט היטען די קאנסטי-טוציע. ער האט זיין שבועה מקיים גע-ווען.

עס איז נישט אמת, אז די דייטשע דע-מאקראטען זעהען אין הינדענבורג דעם סימבאל פון א רעפובליקאנישער מלוכה-פארם. די סאציאל-דעמאקראטען קוועטש-לען זיך אודאי נישט אין דעם, אז ביי א פרייער ברירה וואלט הינדענבורג געגאנ-גען גיכער צוזאמען מיט היטלער, אדער אפילו מיט [illegible], אבער אזוי ווי הינדענבורג האט נישט קיין אנדער ברירה, ווי צו ארבייטען רעפובליקאניש און קאנסטיטוציאנעל, אזוי האבען אויך די דעמאקראטען אין דייטשלאנד איצט נישט קיין פרייע ברירה.

ארום דער קאנדידאטור פון הינדענ-בורג האבען זיך איצט פעראייניגט אלע פארטייען, וועלכע האלטען די רעפובליק פאר א נויטווענדיגקייט.

דער הויפט-געגנער פון הינדענבורג וועט זיין היטלער. ער איז אפשר היינט דער פאפולערסטער מענש אין דייטש-לאנד. אהן ספק בעזיצט ער א שטארקען ווילען און האט א דיקטאטארישען פער-זאן. ער האט נישט קיין פאליטישע קול-טור און ער איז פרעמד דעם מאדערנעם לעבען.

הינדענבורג קעמפט מיט כח פון זיין לעגענדארישקייט, היטלער מארשירט אין א מיסטישען מאנטעל.

ווער וועט זיגען? מסתמא הינדענ-בורג. אבער אין דער ספערע פון א מע-טאפיזישען רוים איז שווער צו זאגען נביאות. הינדענבורג איז איצט זיבען יאהר געווען ביי דער מאכט. ער האט נישט געקאנט אויסמיידען קיין ארבייטס-לאזיגקייט. ער האט נישט געקאנט רא-טעווען די ווירטשאפט און האט נישט געקענט פערהינדערען א זינקען לעבענס-סדר. די האפנונג אויף די הייטיגע לע-בענס-כחות איז אויפגעטריישעלט. די מאסען ווילען האבען עפעס נייעס, א נייעם אידעאל, א נייעם גלויבען און א נייעם פיהרער. היטלער שרייט און אלע זאגען, אז ער איז דער „גרויסער" פיה-רער, אז ער איז פערבינדען מיט גאט און מיט'ן טייוועל, די מאסע וויל האָ-בען, זי וויל גלויבען און דאן איז זיכער מעגליך, אז מיר וועלען דערלעבען א סורפריז, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס דייטשלאנד איז א רעפובליק, און וואס די רעפובליקאנער סאלידאריזירען זיך מיט הינדענבורג...

ה. ב.

א שפאלטונג אין ב.ב.-קלוב?

די אפאזיציאנעלע פרעסע האט איין פעהלען פון א „קווארום" אויף דער שבת'דיגער סיים-זיצונג דער אנהויב פון א שפאלטונג אין רעגירונגס-קלוב

די אפאזיציאנעלע פרעסע זוכט פטר'ר געלעגנהייטען צו בעווייזען, אז אונגער-האלב דעם ב. ב. קלוב קומען פאר רײַ-בונגען און ריבענישען צווישען די פער-שידענע גרופען, וואס זענען רעפרעזענ-טירט אין דאזיגען קלוב, און אז מען זוכט — געפינט מען. דאס, וואס אויף דער שבת'דיגער זיצונג פון סיים האט געפעהלט א קווארום, און דאס האט גורם געווען, אז דאס נייע עמעריטור-געזעץ איז נאך נישט אנגענומען געווארען, דינגט פאר דער אפאזיציע אלס גענוגענדער בעווייז, אז אין לאגער פון ב. ב. איז נישט אזוי פוינקטליך.

דער „ראבאטניק" זעהט אין דער אפ-וועזענהייט פון דער מעהרהייט פון ב. ב. קלוב אויף דער שבת'דיגער סיים-זיצונג פאלגענדע סיבות:

„די „טאקטיק" פון דער אזוי גערופע-נער ארבייטס-גרופע פון ב. ב., וועלכע האט זיך געוואגט אויף אזא דרייסטען שריט צו ענטלויפען פון דער זיצונג, כדי אויף אזא אופן אונדערדרעקט זיך ארויס-צודרעהען פון דער פעראנטווארטליכקייט פיר'ן עמעריטור-געזעץ.

„די געוועהנליכע מענשליכע פערמא-טערטקייט און מידקייט פון די אנגע-ב. ב. דעפוטאטען, וועלכע האבען „נישט אויסגעהאלטען" דעם גאלאפ פון ה' שווינטאלסקי, און זיי האבען פשוט געגנבעט די זיצונגען, וואס האלטען אן גאנצע טעג און נעכט, דערפיהרענדיג די אזוי גערופענע געזעצגעבערישע ארבייט פון פירמען סיים צו א פולשטענדיגען אב-סורד.

א חוץ דעם האט דא בלי ספק געווירקט דאס שוואכער ווערען פון דער אינערלי-כער דיסציפלין פון ב. ב. — צוליב דער אומפערמיידליכער אלגעמיינער פאליטי-שער לאגע. „די אפוועזענהייט פון אזא גרויסער צאהל ב. ב. דעפוטאטען איז גע-ווים געווען אנ'אונאנגענעמע איבערא-שונג פון ה' סלאוועק און פאר'ן מאר-שאלעק שווינטאלסקי.

דאס פעהלען פון א „קווארום" ביים בעטראכטען א געזעץ, צו וועלכען די רע-גירונג שרייבט צו א גרויסע בעדייטונג, איז סוף כל סוף זעהר כאראקטעריסטיש".

נאך אויספיהרליכער שטעלט זיך אפ אויף דעם שבת'דיגען עפיזאד די „גאזעטא ווארשאווסקא".

„ווען „צוליב שבת" — שרייבט דער ענדעקישער ארגאן — וואלטען נישט געווען אנוועזענד די יודישע דעפוטאטען פון ב. ב. אלזא, די ה"ה ווישליצקי, מינצבערג, יעגער און הרב לעווין, וואלט דאס געווען אין ארדנונג. אבער פארוואס האבען געפעהלט „צוליב שבת" די חמי-טערדיגע פאר צעהנדליג אומגעריכער רעווטע פון דעם. סלאוועק? די פערוואנט-ווארטליכע ראל פון רעגירונגס-לאגער איז א שטארקע פרעקווענץ. ס'איז דאך פארערט דאך א שטענדיגע וואכזאמקייט אימעטום בעוואוסט, אז די לייטונג פון רעגירונגס-קלוב פארערט פון איהרע מיטגלידער א שטארקע פרעקווענץ, עס איז אויך בעוואוסט, אז ביז איצט האט די דאזיגע פאדערונג שטענדיג געפונען אנ'אפקלאנג".

די מאטיווען, וואס האבען גורם געווען דערצו, אז די מעהרהייט פון ב. ב. קלוב האט זיך ארויסגערוקט שבת פון סיים, זעהט די „גאזעטא ווארשאווסקא" דערין, וואס א „סך דעפוטאטען פון ב. ב. גי-בען זיך אפ א דין וחשבון פונקט ווי די דעפוטאטען פון דער אפאזיציע פון דער גאנצער זינלאזיגקייט און שעדליכקייט פון דעם דאזיגען קאפ-דרעהנישען טעמ-פא, אין וועלכען מ'ערלעדיגט איצט אין סיים די ווייכטיגסטע מלוכה-ענינים, מען קען זיך נישט פארשטעלען, אז די שול-דיגסטע זאל נישט האבען ארויסגע-רופען ביי א סך דעפוטאטען פון דער רע-גירונגס-מעהרהייט געוויסע בעזארגני-שען און ספקות.

„דאס איז געווען די ערשטע „סעכיע", וועלכע האט אפגעשוואכט דעם רעגירונגס-קלוב, זי האט איהם אבער נאך נישט דעקאמפלעטירט. דאס איז ערשט געקו-מען ביים עמעריטור-געזעץ. דא האבען די מיטגלידער פון דער אזוי גערופענער ארבייטס-גרופע געפונען פאר פאסענד זיך אפצורוקען. זייער בלייבען אין סיים און נעמען אנטייל אין דער אבשטימונג, וואלט גורם געווען צו שטעלען זיי איי-בער די ראהמען פון די ארגאניזאציעס צו וועלכע זיי געהערען. פון דער צוויי-טער זייט ווידער וואלט דאס שטימען צוזאמען מיט דער אפאזיציע גענוג גע-ווען זיי געשטעלט אויסער די ראהמען פון ב. ב. זיי האבען זיך געפונען צווי-שען האמער און קאוואדלע, און געפונען דעם בעסטען אויסוועג דערין, וואס זיי זענען זיך אוועקגעפאהרען. א-ט-ע געזעג-נען אין דער היים".

די „גאזעטא ווארשאווסקא" פיהרט אויס: „מ'דארף וואס גיכער שליסען די סיים-סעסיע, ווייל ס'קענען זיין וואס מאל מעהר אזעלכע אונאנגענעמע שבתים.

„ס'ווערט וואס אמאל שווערער — אויסצוהאלטען" אויפ'ן פאסטען!"

נארמאן בענטוויטש'ס דעמיסיע א צווייטע „דרייפוס-אפערע"

פון ש. שווארץ

(א בריף פון ירושלים צום „לאדזער טאגבלאט")

בענטוויטש בוך האט אבער ענטוישט דאס ארץ-ישראל יודענטום. — דאס בוך איז פול מיט „ברית-שלום"-טענדענצן. — בענטוויטש וואס גנישט צו קריטיקירען די ענג-לישע מאכט. — ער וויל זיין „אביעקטיוו". — אבער אויך פון די אקטיווע פאקטען קען מען צונויפשטעלן א גרויסען בעשולדיגונגס-אקט געגען דער ארץ-ישראל רעגירונג. — בענטוויטש'ס דעמיסיע — א צווייטער דרייפוס-פראצעס

מ'דארף זאגען דעם אמת: נארמאן בענטוויטש'ס נייע בוך „ענגלאנד אין פא-לעסטינא" האט נישט אויסגענומען ביי אונז. עס פיהלט זיך א שטארקע ענט-מוישונג. מ'האט דא ערווארט, אז בענט-וויטש וועט אין זיין בוך ארויסטרעטען אלס פראקוראר (איז ער דאך געווען דער עלטסטער פראקוראר אין א"י אזוי פיל יאהרען), אלס ענטדעקער פון אומבע-קאנטע פאקטען און אלס מוסר-זאגער. ווער ווייסט נאך אזוי פיל וועגען אט דעם ענין „ענגלאנד אין פאלעסטינא", ווי ער. ווער האט אויף זיין איינענער הויט אזוי פיל געליטען פון דעם רעזשים, וועלכער איז בעשריבען אין בוך, ווי ער אליין? בענטוויטש האט געהאט א גלענצענדע גע-לעגענהייט צו געבען דער געזעלשאפטלי-כער מיינונג א בוך, וואס זאל קלינגען, ווי א מין „איך בעשולדיג", ארויסלאזען א היסטארישען וועה-געשריי, וואס וואלט געווען מעכטיג און אויטאריטא-טיוו, ווייל דער בעשולדיגער און אנקלא-גער וואלט דא געווען א מענש, וואס איז די גאנצע צייט געשטאנען אין צענטער פון פאליטישען רעזשים אין א"י. האט נאר-מאן בענטוויטש, אנשטאט דעם, ארויס-געגעבען א בוך, ווי אלע ביכער, נאך א היסטארישע סטודיע צו די אלע היסטא-רישע שטודיעס, וועלכע ער האט אפגע-דרוקט ביז איצט. דערצו איז דאס בוך פול מיט ברית-שלום-טענדענצען און מען ווייזט אן, למשל, אויף אזא שטעל אין בוך (זייט 236): „אין דעם קומענדיגען דור וועלען די יודען זיין מעהר אריענ-טאליש, וועלען זיין מעהר ענליך צו זייערע שכנים, וועלען קאנען רעדען מיט זיי און אויסטייטשען געדאנקען, ארבייטען מיט זיי צוזאמען פאר'ן אויפבוי פון א נייער סעמיטישער קולטור". אט דאס זענען בענטוויטש'ס האפנונגען. דער יו-דישער ישוב אבער, ווי אלע יודען אין דער וועלט, ערווארטען נאך עפעס אנ-דערש פון דער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל...

מ'איז אויך ביי אונז שטארק ברוגז אויף דעם טאן פון „באלאנסירונג", פון דעם בעקאנטען טון „אביעקטיוויטעט", וואס הערשט אין בוך. אזוי, צום ביי-שפיל, רעדענדיג וועגען מאנאט אפריל, וואס שאפט שטענדיג זארג דער א"י-רעגירונג, ווייל אין דעם מאנאט פאלען אויס די גרויסע יום-טובים פון אלע רע-ליגיעס אין לאנד, נעמט דא בענטוויטש ארויס אויך די יודען — גלייך ווי מיר יו-דען האבען ווען ס'איז געמאכט אונארד-נונגען אין אונזער פסח-צייט ווי זיי, די אראבער, טוען עס אין דער צייט פון זייער נעבי-מוסא. שרייבענדיג וועגען דער א"י-פרעסע, וואס, זאגט ער, זעהט שנאה צווישען די פעלקער אין לאנד, דערמאנט ער דער אוימאר די אראבישע און די יודישע צייטונגען צוזאמען, ווי די שאו-קאמיסיע און אנדערע אביעקטיווע פארשער טוען עס.

אבער קריטיק אן א זייט, האבען מיר דאך פאר זיך א גלענצענד בוך, וואס איז אזוי בעלעהרענד און אנציהענד! אפילו די פאקטען אליין, וועלכע בענטוויטש גרופירט זיי נאר ווי געהעריג, שאפען א ערשיטערנדע בילד פון ענגלישען רעזשים אין ארץ ישראל.

דריי מאל דערמאנט בענטוויטש די א"י-פאליציי, און יעדעס מאל נישט צום גוטען. דערציהלענדיג וועגען ערשטען פאגראם אין ירושלים אין אפריל 1920, שטרייכט ער אונטער, אז „די פאליציי איז נישט געווען צוגעגרייט, און מ'האט זיך דערצו אויף איהר נישט געקאנט פערלאזען". בעשרייבענדיג די פאגרא-מען פון מאי 1921, זאגט ער: „די פא-ליציי מיט קליינע אויסנאהמען, איז גע-ווען נאר האלב-טרענירט און האט נישט געטויגט. און פיל פאלען איז זי געווען גלייכגילטיג, און אין איינציגע פאלען האבען אפילו איהרע מיטגלידער אנגע-פיהרט מיט די אנפאלען, אדער זיך בע-טייליגט אין זיי". דערמאנענדיג וועגען דער חברונ'ער שחיטה אין אויגוסט 1929 דערציהלט בענטוויטש, אז „די מעהר-הייט פון די פאליציי-לייט האבען פער-לאזען" קאפערטא, דעם בריטישען פא-ליציי-אפיציר, ווען ער האט געוואלט אפ-שטעלען די שחיטה". פרעגט זיך א קשיה: נו, און איצט, ביי היינטיגען טאג, איז דען די אראבישע פאליציי בעסער? קען מען זיך אויף איהר איצט מעהר פער-לאזען, ווי אין די יאהרען פון 1920 און 1929?

א ווירטיגער פארלעל, וואס שטעלט ממש די אויגען, קומט ארויס פון דער בעשרייבונג פון די אראבישע א"י-דע-לעגאציעס, וואס זענען געפאהרען קיין לאנדאן אין די יאהרען 1921-2 און 1929. נאך די גרויסע פאגראמען פון מאי 1921 האבען די אראבער בעקומען מיט'ן טשערטשיל'ס „ווייס-בוך", און נאך די שחיטות פון 1929 האבען זיי בעקומען פאספילד'ס „ווייס-בוך". אזוי בעידע מאל האבען זיי בעקומען בעלוינונגען פאר די פאגראמען אויף יודען.

בענטוויטש לאזט אויך פאלען, הגם נאר דרך אגב, בעמערקונגען וועגען אנ-טיסעמיטיזם פון די ענגלישע בעאמטע אין א"י. ער דערציהלט, אז נאך די שחיטות פון 1929 האבען די רעגירונגס-בעאמטע מעהר געטאדעלט די אנפאלען פון די יודען, ווי די אנפאלען פון די אראבער, אין מוצא, חברון און צפת. ער דערציהלט אויך, אז ווען די רעגירונג האט געדארפט אויסקלייבען א בעאמטען וואס זאל זיין איהר פערשטעהער (צוזא-מען מיט ה' פרודי, וואס איז געקומען [illegible]

ווי אזוי זענען ענטשטאנען די קלאנגען וועגען דער אקציע פון אבאס הילמי צו ווערען קעניג פון ארץ-ישראל?

וואס זאגט דערוועגען דער האלב-אפיציעלער ארגאן פון ענגלישן קאלאניאל-אמט

(י. ט. א.) דער האלב-אפי-ציעלער ארגאן פון קאלאניאל-אמט „ניר איסט עסט אינדיא מאגאזין" בעשעפ-טיגט זיך אין א לייט ארטיקעל מיט די פערשידענארטיגע קלאנגען וועגען די פלענער און כוונות פון עקס-כעדיוו פון עגיפטען אבבאס הילמי צו בעקו-מען דעם טראהן איבער סיריען און פאלעסטינא אויך צו רופען אנ'אראביש-יודישע רונד-טייבעל קאנפערענץ. די צייטונג קלערט אויף, אז די אלע בע-קאנטע קלאנגען זענען ענטשטאנען נאכ-דעם, ווי די איצטיגע עגיפטישע רעגי-רונג האט געשלאסען אנ'אבמאך מיט אבבאס הילמי, לויט וועלכען ער בע-קומט א יעהרליכע פענסיע פון 80.000 פונט און זאגט זיך אב פון וועלכע עס איז תביעות צום עגיפטישען טראן.

„ניר איסט" האלט, אז די דאזיגע קלאנגען האבען זיך הויפטזעכליך געש-טיצט אויף דעם בעזוך פון אבבאס הילמי ביים פראנצויזישען הויך-קאמי-סאר אין סיריען. „ניר איסט" פערזי-כערט אבער, אז דער איינציגער ציעל פון די רייזעס פון עגיפטישען פרעמיער איז געווען צו ערלעדיגען די צאל-פראגען.

גלייכצייטיג אבער דריקט זיך אויס די גאנצע עגיפטישע פרעסע סיי די וואפדיסטישע און סיי די, וואס שטיצט די רעגירונג פון צידקי-פאשא, מיט אי-ראניע וועגען דער בעהויפטונג, אז דער איינציגער ציעל פון צידקי-פאשא'ס רייזע זאל זיין די רעגולירונג פון דער צאל-פראגע. עס ווערט אונטערגעשטרא-כען, אז דורך רעדוצירען דעם צאל-טאריף אויף דעם פעריאד פון די 6 זו-מער-חדשים האט עיגענטליך נישט קיין שום רעאלען ווערט, ווייל דער אראנ-זשען-עקספארט, וואס האט הויפטזעכליך געליטען פון דער צאל-הצכרונג, קומט בכלל נישט פאר אין די זומער-חדשים.

חוץ דעם ווייזט אן די עגיפטישע פרעסע, אז צוליב דעם ענין אליין וואלט דער פרעמיער אין קיין פאל נישט בעזוכט די שכנותדיגע לענדער.

די עגיפטישע בכלל און איבערהויפט די אפאזיציאנעלע, וואפדיסטישע פרע-סע ווארענט דעם פרעמיער נישט צו שטיצען די וואנטוריסטישע פלענער פון א באפ הילמי און נישט איבער-החזר'ן דעם פעהלער, וואס איז געמאכט געווארען דורך שליסען אנ'אבמאך מיט'ן דעטראניזירטען כעדיוו.

די צייטשריפט „געהיימע פאליטיק" פערבאטען פאר טרייבן אנ'עלילת-דם-הצעה

בערלין, (י.ט.א.) דער אויבער-פרעזידענט פון זאקסען האט אבגע-שטעלט אויף 6 וואכען די צוויי-וואכנ-שריפט „געהיימע פאליטיק", וואס האט לעצטענס אנגעהויבען צו ערשיינען אין האלע. די צייטשריפט ווידמעט זיך דעם קאמף געגען „יודנטום, מאסאנעריע און וועלט-שפיאנאזש" און האט אין לעצטען נומער געשריבען א שענדליכע עלילת-דם-הצעה.

דער דאזיגער ענין וועט נאך האבען א נאכקלאנג אין געריכט.

לאדז
1. מערץ 1932
זון אויפגאנג 6.46
זון אונטערגאנג 4.56
דינסטאג
כ"ג
אדר תרצ"ב
פ' תשא

טאג-כראניק

אונטערשטיצונג-רעגיסטראציע פאר'ן חודש מערץ

היינט, דינסטאג הויבט זיך אן די רעגיסטראציע פאר דרינגענדע הילף אויפ'ן חודש מערץ, פאר די וואס האבען בעקומען אונטערשטיצונג אין חודש פעברואר.

די רעגיסטראציע קומט פאר לויט פאלגענדען סדר:
דינסטאג דעם 1 מערץ פון A ביז G
מיטוואך דעם 2 מערץ פון H ביז K
דאנערשטאג דעם 3 מערץ פון L ביז P
פרייטאג דעם 4 מערץ פון R ביז U
שבת דעם 5 מערץ פון W ביז Ż.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען

היינט בײנאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מ. קאספארקעוויטש (זגער-זשער 54, י. שוטקעוויטש (קאפערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), וו. סאקאלעוויטש (פושעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), א. רוזנ-מער און וו. לאבארא (11. ליסטאפאד (86.

אונערהערטער עקסמיסיע-סקאנדאל

זוהן פון א יודישען הויז-ווירט צובלוטיגט זיין לאקאטאר אין לאקאל פון דער קה"ה

דאס הויז אויף קאשטשעלנא 5 געהערט זײט א רײה יאהרען צום ווירט ארון יצחק קאליסקי.

מיט 2 יאהר צוריק האט ק. פערדונגען דעם שנײדער וואלף שופער א שטוב, וואס האט אין דער אמת'ן אויסגעזעהן, ווי א שטאל פאר פערד. פאר דעם זכות האט ק. גענומען 600 זל. דערביי האט זיך ק. פערפליכטעט צו געבען צו יעדער צײט שופער'ן א צווייטע וואוינונג, אבער ווען דאס וועט זיך נישט מאכען, ביז א געוויסער צייט, וועט ער איהם צוריקגעבען די 600 זל.

ווי זאגט אבער ד וועלט: פון זאגען ביז געבען איז א גאנץ ווײטער מהלך. פון דעם האט אויך געהאלטען דער ווירט איבערהויפט זײן זוהן אברהמ'לע.

דער סכסוך צווישען לאקאטאר מיט'ן ווירט האט אזש אנגעשפארט און געריכט און ק. האט בעקומען, אויפ'ן סמך וואס שופער איז איהם שולדיג 73 זל. דירה-געלד אנ'עקסמיסיע. ביז לבינו איז קאליסקי'ס קראנק געווארען, און געשטארבען און נעכטען איז פארגעקומען זײן לויה.

שופער, דערוויסענדיג זיך וועגען קאליסקי'ס טויט, האט גענומען דעם מעקלער, א געוויסען מאיר סאדערקעוויטש (פולנאצנא 4), וועלכער איז געווען בײם דינגען די דירה, און צוזאמען מיט זײן פרוי חנה זענען זיי ארויפגעגאנגען נעלטען פריה אין דער גמינע, כדי צו פועל'ן מ'זאל פריהער נישט ערלעדיגען די קבורה-פאמאליטעטען, ביז זייער ענין וועט זײן ערלעדיגט.

שטעהענדיג אזוי בײם פענסטער'ל פון דער קרקע-אפטיילונג, איז ארײנגעקומען די פרוי קאליסקא צוזאמען מיט איהר זוהן אברהם. דערזעהענדיג שופער מיט'ן מעקלער בײם פענסטער, ווי זיי רעדען זיך ארום ס'הארץ, האט אברהמ'ל נישט לאנג געטראכט און מיט א טעמפע זאך געגעבען סאדערקעוויטש'ן אזא קלאפ איבער'ן פנים, אז די נאז איז בײ איהם צושפאלטען געווארען און פון גאנצען פנים האט אנגעהויבען רינען בלוט.

אויך די פרוי קאליסקא איז ארויס פון די כלים, זי איז צוגעלאפען צו חנה שופער און איהר מיט די פויסטען אנגעהויבען שלאגען. ערשט די אנוועזענדע האבען די צוהיצטע בעל-הבית'טע אוועקגערויסען.

די ארויסגערופענע גיכע הילף האט די געלימטע פערבאנדאזשירט די וואונדען.

געגען די שלעגערס איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל דורך א פאליציאנט.

כדאי צו בעמערקען, אז שופער איז אנ'אסמא-לײדענדער און נעמט אומזיסטע מיטאגען אין „נותן לחם". ווען נישט דאס, וואלט ער אויסגעגאנגען פאר הונגער.

די סקאנדאל-סצענע פון די הויז-אויגעגנטימער און דעם לאקאל פון דער קהלה האט איבערגעלאזט א פײנליכען אײנדרוק.

פערקלענערען דאס דירה-געלד

און פערקלענערן דעם פרייז פון עלעקטרי און גאז

פאדערט גרויסע פערזאמלונג פון לאקאטארען

נעכטען איז אין „לאקאטאר" פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס איז ארומגערעדט געווארען די אונגעהויער שווערע לאגע פון די לאקאטארען. נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען ארויסצוטרעטען וועגען פערקלענערען דעם לאקאל שטייער, פערקלענערען דעם פרייז פון עלעקטריע און גאז, אפשאפען דעם פאכט פון די ליפטניקעס, פערקלענערן דעם פרייז פון טראמוואי-בילעטען אויף 20 גראשען, און, הויפטזעכליך, צו פערקלענערן דאס דירה-געלד אין אלטע אין נײע הייזער. עס איז אויסגעארבייט געווארען א געהעריגען מעמאריאל, וואס וועט דורך א ספעציעלע דעלעגאציע איבערגעגעבען ווערען אין מיניסטאריען-קאבינעט.

* * *

פאדערונג אפצושאפען אויך דעם לוקסוס-שטייער פון דירות

דער לאקאטארען-פעראיין האט זיך די טעג געווענדעט צו די מאכט-ארגאנען מיט א מעמאריאל אפצושאפען דעם לוקסוס-שטייער פון וואוינונגען פון 4 און 5 שטובען. די לאקאטארען מאטיווירען דאס דערמיט, אז צוליב דעם הויכען דירה-געלד זענען זיי געצוואונגען אפצוגעבען א טייל שטובען די סובלאקאטארען.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

— § —

פירמע ראטענבערג רעגולירט אויף 15 פראצענט

פערלענגערט דעם טערמין פון אנגעבען די חובות פון דער באנקראטירט'ער פירמע „גלאוונא"

(5) אין יאנואר 1931 האט דאס האנדעלס-געריכט ערקלערט. פאר באנקראט די פירמע „ראטענבערג", פאבריק פון בוימוואל-אויסארבייטונגען, שענקעוויטשא 61. אין אקטאבער פ. י. איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען. כדי צו שליסען אנ'אפמאך מיט דער באנקראטירטער פירמע, עווענטועל צו שאפען א פערבאנד פון די קרעדיטארען אדוו. טעפער דער בעפולמעכטיגטער פון דער באנקראטירטער פירמע האט פארגעלעגט אנ'אפמאך אויף 15 פראצ. אויסצוצאהלען אין דרײ האלב-יעהרליכע ראטעס. פאר'ן אפמאך האבען זיך ארויסגעזאגט 19 קרעדיטארען, וואס רעפרעזענטירען א סומע פון 72, 934, 66 זל. געגען אפמאך האבען זיך ארויסגעזאגט צוויי בעל-חובות אויף א סומע פון 6543,80 זל. היות ווי פאר'ן אפמאך האבען זיך ארויסגעזאגט א מעהרהייט קרעדיטארען, וואס רעפרעזענטירען איבער 75 פראצ. פון אלע חובות, האט דער ריכטער-קאמיסאר אנערקענט דעם אפמאך.

דאס האנדעלס-געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

אין האנדעלס-געריכט איז איינגעפלאסען א בקשה פון אדוו. וויניקאנים, צום געריכטס-אויפזעהער איבער דער באנקראטירטער פירמע „גלאוונא", וועלכע האט צוגעלניעס, ווארשעמען פון לאנדווירטשאפטליכע מאשינען. אין מארטשאקען.

אין דער ווענדונג צום געריכט, בעט דער געריכטס-אויפזעהער צו פערלענגערן דעם טערמין פון פעסטשטעלען די הויך פון די חובות, מחמת א רײנה בענק, ווי „באנק פאלסקי", „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" און די מלוכה'שע לאנדווירטשאפטליכע באנק האבען ביז אצט נישט געקענט אפגעבען די הויך פון זייערע חובות, ווײל די וועקסלען פון דער דערמאנטער פירמע זענען נאך געווען אין אומלויף. די חובות פון די דערמאנטע בענק בעטרעפען ביז 200 טויזענד זל.

דאס געריכט האט גענומען אין אכט די בקשה פון געריכטס-אויפזעהער און פערלאנגט דעם טערמין ווענען פעסטשטעלען די הויך פון די חובות אויף נאך א חודש.

* * *

דאס געריכט האט פערלענגערט דעם גליים-ברוף פאר דער פירמע „גוסטאוו פישער און שותפים" אויף ווײטערדיגע דרײ חדשים.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

היינט דינסטאג, ד. 1/3, 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע שרודסיטסקא 29, פארלעזונג אויף ד. ט.: „דער ארץ-ישראל מאנדאט און זיינע ענגלישע אינטערפרעטאציעס" (2-טער רעפעראט) פרעלעגענט: מאג. ש. ראגאזשינסקי.

שרפה אויף פיעטריקאווער 27

אין דער וואוינונג פון מאיר פארבער פיעטריקאווער 27 האט עהרנעכטען אויסגעבראכען א שרפה צוליב א דעפעקט אין קוימען. ס'האט זיך אנגעצינדען א בעלקע אין סופיט און דאס פײער האט זיך אריבער געכאפט אינ'ם שכנה'שען פוטער-לאגער. די פייערלעשער האבען נאך א 2 שעה'דיגער אקציע דאס פייער לאקאליזירט. ס'איז פערברענט געווארען צאהל פוטערלעך און די גאנצע שטוב-איינריכטונג. דער שאדען בעטרעפט איבער 15.000 זל.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2 № — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גאסטשפילן פון קאמעראל- און קליינקונסט-טעאטער
ארארט
קינסטלערישע אנפיהרונג: מ. בראדערזאן
היינט דינסטאג, 2 פארשטעלונגען 7.45 און 9.45 אוו.
לטובת „בית-לחם"
ווידערהאלונג פון 25. יובילעאום-פראגראם אין 2 טיילן 14 בילדער א.י.
„שמחות ביי יודען"
טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבערושאנעק, א. גאלדפאדען, פ. פיאדעראוו. מוזיק-קאמפ.: דוד בייגעלמאן, פ. לישע, און פאלקס-מאטיווען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי: ש. דושיגאן און י. שומאכער. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן, בינע-אינספ.: מ. קאן.
ס'בעטייליגן זיך (לויט א.ב.): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער מ. קאן, י. ווינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט.
די קאסע איז אפען פון 6 אווענד, שבת א גאנצען טאג.

פארשטעלונג לטובת „בית-לחם"

עס איז איבריג אנציווייזען, וואס פאר אנוצע עס ברענגט היינט צו טאג דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג איבערהויפט די ארימע יודישע שולקינדער דער הילפס-פעראיין „בית-לחם" (וואסכאדניא 68/70) אבער ביי דער איצטיגער קריטישער צייט לייזט די ווארעם שטוב אממערסטען, ווייל זי איז פערבונדען מיט גרויסע אויסגאבען דער צו האט נאך דער „בית-לחם באשלאסן צו געבען מעדיצינישע הילף די ארימע קינדער און אויך די עלטערען פון די ארימע קינדער זאלען קאנען געניסען פון אונזער פעראיין. דעריבער האבען מיר, כדי צו פערשטארקען די פינאנצען פון „בית-לחם", בעשלאסען צו געבען היינט 2 פארשטעלונגען אין קאמעראל-טעאטער „ארארט" מיט'ן שנהנעם פראגראם „שמחות ביי יודען". די פערוואלטונג און אויך די קינדער-לעך פון „בית-לחם" בעטען די געעהרטע געזעלשאפט היינט צאהלרייך צו בעזוכען די 1-טע יודישע ווארם-שטוב פאר ארימע קינדער ביים הילפס-פעראיין „בית-לחם".

די פערוואלטונג.

5-יעהריגער יובילעאום פון „עזרת-אחים"

אין קליינעם ענגלישען זאל איז שבת אוונד פארגעקומען א פײערונג פון 5 יעהריגען יובילעאום פון „עזרת-אחים". די פײערונג האט געעפענט פרעזעס פ. נויפעלד. דאן בעגריסען די ה"ה יעקב ניימאן, דעמבינסקי, מינץ און פון ווארשאווער „גמילת-חסדים" ה' הערמאן ערליכמאן.

אין נאמען פון בעקער-צעך (פיעטריקאווער 57) און פון גרויס פישער-הענדלער-פעראיין האט בעגריסט ראזענצווייג.

נאכדעם, ווי די געסט פערשרייבען זיך אין „גאלדענעם בוך", שליסט דער פרעזעס דעם אפיציעלען טייל פון דער פײערונג און דער עולם פערברענגט ביי די פײן-סערווירטע טישען.

דער בעריכט פון משה מאנטעפיארע וועגן דער יודישער לאגע

און וואס ניקאלאי דער ערשטער האט געענטפערט

משה מאנטעפיארע האט בעזוכט רוסלאנד א צווייטע מאל ווען ער איז שוין אלט געווען 88 יאהר. — אלעקסאנדער דער צווייטער איז ספעציעל געקומען קיין פעטערבורג איהם אויפצונעהמען

פון ש. גינזבורג

3

ווידער איז משה מאנטעפיארע געווען אין רוסלאנד אין יאהר 1872.

דאסמאל איז ער אהער געקומען נישט צוליב בעשיצען יודישע אינטערעסען. דאן איז אין רוסלאנר געפייערט געווארען דער 200-יעהריגער יובילײ פון דעם קייזער-רעפארמאטאר פיאטר דעם גרויסען. און מאנטעפיארע, וועלכער איז שוין אלט געווען 88 יאהר, איז יולי 1872 געקומען קיין פעטערבורג, אום צו דערלאנגען דעם קייזער אלעקסאנדער דעם צווייטען צום יובילעאום א בעגריסונג פון די ענגלישע יודען. ער איז דא אויפגענומען געווארען מיט גרויס כבוד. אין העלסינגפארס (פינלאנד) האט די רעגירונג פאר איהם צוגעגרייט א עקסטרא צוג קיין פעטערבורג. דער קייזער האט זיך דאן אויפגעהאלטען אין „קראסנאיע סעלא". כדי נישט צו בעמיהען דעם אלטען מאן א רייזע הינטער דער שטאדט, איז ער געקומען קיין פעטערבורג און געגעבען מאנטעפיארע'ן אנ'אודיענץ (אויפנאם) אין דעם ווינטער-פאלאץ. אלעקסאנדער דער צווייטער האט איהם אויפגענומען פריינדליך, הארציג געדאנקט, געהאט מיט איהם א לאנגען געשפרעך און איהם דערמאנט וועגען זיין ערשטער רייזע קיין רוסלאנד אין יאהר 1846. די פארשטעהער פון דער פעטערבורגער יודישער געמיינדע האבען בעזוכט מאנטעפיארע'ן און איהם בעגריסט. אויך אין ווילנא און קאוונא ביי זיין צוריקטעהר פון פעטערבורג, האבען איהם בעגעגענט יודישע דעפוטאציעס.

דער בעריהמטער העברעאישער פאעט י. ל. גארדאן, וועלכער האט דאן אין פעטערבורג בעזוכט מאנטעפיארע'ן, שרייבט אין זיינע ערינערונגען: „איך האב זיך דא נישט ווילענדיג דערמאנט אן יענער מינוט, ווען איך האב אין ווילנא אין יאהר 1846 דערזעהן אויף דער גאס מאנטעפיארע'ן, בעת ער איז ארויס פון זיין קארעטע צום באל ביי דעם גענעראל-גובערנאטאר. ער איז דאן געווען הויך, שלאנק, געקליידעט אין פאראדנעם רויטען מונדיר... איצט איז ער געווען א געבויגענער, מיט עפעס א קליינעם הארב אויפ'ן רוקען — א שפור פון די זעקס און צוואנציג יאהר, וואס זייגען פון דעמאלט פאר איבער"...

פאר דעם פערטעל יאהרהונדערט האט זיך געענדערט נישט נאר מאנטעפיארע'ס אויסזעהן. גרויסע ענדערונגען זענען פארגעקומען אויך ביי די רוסישע יודען. קיין גלייכבערעכטיגונג האבען די יודען אין רוסלאנד דאן נאך נישט געקריגען, אבער די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אין אלעקסאנדער'ס דעם צווייטען'ס צייט טיילווייז קענטיג פערגרינגערט געווארען. יודען מיט העכערער בילדונג, סוחרים, האנדווערקער האבען בעקומען וואוינרעכט אין גאנץ רוסלאנד. מען האט שוין מעהר נישט געדארפט פרעדיגען צו יודען, זיי זאלען זיך בילדען. די אלגעמיינע שולען זענען געווען פיל מיט יודישער יוגענד, און די רוסישע יודען האבען געמאכט גרויסע פארשריטען אין פערשידענע געביטען פון וויסענשאפט און פראקטישע טעטיגקייט.

ווען מאנטעפיארע איז מיט 25 יאהר צוריק געקומען קיין פעטערבורג, האט ער דא געטראפען נאר יודישע סאלדאטען. איצט האט ער אין פעטערבורג, געזעהן א געהעריג ארגאניזירטע יודישע געמיינדע, גרויסע יודישע סוחרים. אינטעליגענטע, זשורנאליסטען מיט א היבשען נאמען אין דער אלגעמיין-רוסישער פרעסע, פיל יודישע סטודענטען א. ז. וו. אויך די העברעאישע ליטעראטור, וועלכע איז שטענדיג געווען מאנטעפיארע'ן זעהר ליב און טייער, איז פאר דעם פערטעל יאהרהונדערט שטארק אויסגעוואקסען, געווארען פיל רייכער אין אינהאלט און פארם. עס איז אפילו ענטשטאנען אין רוסלאנד א פרעסע אין דער העברעאישער שפראך. מאנטעפיארע'ס נאטיץ-בוך בעווייזט, אז די אלע וויכטיגע ענדערונגען, וואס ער האט דא בעמערקט צווישען די יודען אין רוסלאנד, האבען איהם טיף געפרעהט.

די ווייטערדיגע צייט האט איהם אבער נעגרייט ביטערע ערפאהרונגען. אין יאהר 1879 איז אין קוטאיס (קאווקאז) פארפיהרט געווארען דער בעוואוסטער פראצעס געגען א גרופע קאווקאזער יודען, אז זיי האבען פאר פסח דער'הרג'עט א קריסטליך קינד, אום צו געברויכען זיין בלוט ביים באקען מצה. מאנטעפיארע איז פון דער ידיעה צורודערט געווארען און ער האט, נישט אכטענדיג אויף זײנע 95 יאהר, געוואלט פאהרען קיין רוסלאנד. ער האט זיך דורכגעשריבען מיט דעם רעדאקטאר פון פעטערבורגער „המליץ" א. צעדערבוים, און ערשט נאכדעם ווי יענער האט איהם בערוהיגט, אז דער פראצעס גײט ווי עס בעדארף צו זיין, האט זיך מאנטעפיארע אפגעזאגט פון דעם געדאנק וועגען פאהרען קיין פעטערבורג.

נאך מעהר האט איהם אין יאהר 1881 בעדריקט די נאכריכט וועגען די פאגראמען אין רוסלאנד. דער 97-יעהריגער זקן האט זיך געריסען קיין פעטערבורג, בעטען ביים קייזער רחמים פאר זײנע אומגליקליכע ברודער. און ווען די פריינד האבען איהם אנגעוויזען אויף זיין עלטער און שוואכקייט, האט ער געענטפערט: „איך פאדער, מען זאל מיך ארויסטראגען און ברענגען אויפ'ן שיף, און אין פעטערבורג וועט מען מיך אויך אוועקטראגען צום קייזער. עס איז נישטא די זאך, וואס איך זאל נישט טאן, ווי באלד איך קאן העלפען מײנע נעפייניגטע ברידער." און נאר מיט גרויס מיה איז געלונגען אפצורעדען איהם פון דער נסיעה. פיל אומעט האט איהם פערשאפט אויך דער וואוקס פון דעם אנטיסעמיטיזם, וואס איז דאן געווארען אזוי קעגטיג אין דייטשלאנד. אבער מאנטעפיארע איז נישט ארײנגעפאלען אין פערצווייפלונג. איהם האט געקרעפטיגט זיין פעסטער גלויבען אין מענשליכען פארטשריט, זײן טיפע איבערצייגונג, אז סוף כל סוף מוז זיגען דער אמת, די גערעכטיגקייט.

דעם 24 אקטאבער 1884 איז געפייערט געווארען מאנטעפיארע'ס הונדערטער געבורטסטאג. די טויזענדער בעגריסונגען, אדרעסען און דעפעשען, וואס זענען אנגעקומען פון אלע עקען וועלט, האבען קלאר בעוויזען, וואו הויך עס ווערט אומעטום, אהן אונטערשיד פון גלויבען און פאלק, געשעצט און געאכט דער גרויסער יוד און מענשען-פריינד. מיט ניין מאנאטען שפעטער, דעם 25-טען יולי 1885, איז משה מאנטעפיארע געשטארבען.

(סוף [illegible])

— x —

נארמאן בענטוויטש'ס דעמיסיע א צווייטע „דרייפוס-פערע"

(ענדע פון זייט 4)

פון לאנדאן) פאר דער שאו-קאמיסיע, האט מען איהם, בענטוויטש'ן, וואס איז געווען דער נאטורליכער קאנדידאט גלייך בעזעצטונג נאך דערפאר, וואס ער איז א יוד. ער דערצעהלט אבער נישט, אז באלד נאך די שחיטות פון 1929, ווען די בעאמטע האבען צווישען זיך געהאט אזא געלד צו דערלאנגען א מתנה די „צווייטע קאנסטאבלס", האבען זיי זיין נדבה מיט גראבקייט צוריק אפגעשיקט. ער פערשווייגט אויך דעם הימעלשרייענדען פאקט, אז מ'האט איהם ענדליך אפגעזאגט פון זיין שטעל נאר צוליב זיין יודישקייט — דעם פאקט, וועלכער ווערט דא ביי אונז בעטראכט אלס א צווייטער „דרייפוס - פראצעס" אין ענגלישען נוסח...

אינטערעסאנט איז, וואס בענטוויטש האט צו זאגען וועגען די בערימטע בייסאן (בית-שאן) - לענדערייען, א האלב מיליאן דונאם, דאס פרוכטבארסטע לאנד אין ארץ ישראל, האט דא דערבערם סעמועל אוועקגעגעבען די אראבער איצט איז בענטוויטש. וואס האט זיך אלײן נישט וועניג אפגעגעבען מיט דעם ענין, אפען מודה געווען, אז דא איז געווען א טעות, אז די רעגירונג איז געווען צו גרויס-מוטיג בײם צעטיילען דאס לאנד די אראבישע פאלאחער. ער טײַטש זיך אבער מיט צוויי זאכען: ראשית האט מען מיט דעם בייסאן-ענין געמאכט א סוף צו די אראבער'ס מורא, אז מ'וועט אוועקנעמען די א"י ערד פון זיי צוליב די יודישע אימיגראנטען; שנית, האבען די יודען שפעטער אפגעקויפט א טייל פון איבריגען לנד, וואס די אראבער האבען נישט. ביי ס'אן זענען זענען אהן גרונד. בייסאן האט נישט געווידמעט, האט נישט אפגעשטעלט. אפילו אויף א טאג די ביזווילליגע אנטוואציע, סיי אין א"י, סיי אויסער א"י אין דער לאנד-פראגע, אזוי אז ס'איז דערגאנגען ביז צו די טרויעריגע ראפארטען פון האפ-סימפסאן און פרענטש; וואס איז שייך דאס אפקויפען צוריק א טייל פון די בייסאן-לענדערייען, שטערען אונז דעריויף זעהר שטארק אז די אגומאטארען אז די רעגירונג. און דערפאר האט דער יודישער נאציאנאל-פאנד ביז איצט, און מיט פון צעהן יאהר, געקאנט אפקויפען נישט מעהר ווי 8.000 דונאם, און דאס פאר צו-הויכע שפעקולאטיווע פרייזען!

אנ'אנדער אינטערעסאנטען פאקט דערמאנט אונז בענטוויטש אין זיין בוך: נאך אין אנהויב יולי 1920, אלזא, כמעט מיט צוועלף יאהר צוריק, האט הערבערט סעמיועל און זיין פערזענליכער רעדע פאר די נאטאבלען פון א"י צוגעזאגט אז די רעגירונג וועט אויסקלויבען לאנד פאר „אונטערנעמער קאלאניזאציע". ד. ה. פאר די יודישע אימיגראנטען. און ביז היינטיגען טאג איז דער צוזאג, וואס איז פיירויש דערנאך ארײנגעשטעלט געווארען אין מאנדאט, אפילו אויף א דאר נישט מקוים געווארען. פערקעהרט, די רעגירונג האט נאך לעצטענס אנגעהויבען צונעמען לאנד פון יודען. למשל, אין וואדי האווארעס, וואו די רעגירונג האט איצט גענומען דעם יודישען נאציאנאל-פאנד אוועקגעבען 3.200 דונאם די בעדואינישע פאלאחערס. נאר בענטוויטש בלייבט אין אט דער פראגע, ווי אין אלע אנדערע, נאך א דערצעהלער, „אנ'אביעקטיווער" היסטאריקער". און לאזט נישט פאלען קיין איין ווארט פון קריטיק, ווייל ווי ער וואלט נאך איצט געווען א רעגירונגס-בעאמטער און נישט קיין פריוואטע פערזאן...

(ווי"א)

ווער אי[redacted]אדזשער יוד. פרוי, וועלכע איז דורך איהר אייגענעם מאַן פערק[redacted]פט געוואָרען אין אַן אַרגענטינער שאַנד-הויז?

דער וועג פֿון זגערזשער 18 ביז'ן שאַנד-הויז אין לאַ פּלאַטאַ.—דער מאַן שלמה הערש באַרענשטיין איז אין לאָדז געווען בלומרשט אַ „רויטער".—די בריף, וואָס די אומגליקליכע פֿרוי האָט געשריבען צו איהרע עלטערן אין לאָדז

איינצעלהייטען וועגען דער טראַגישער געשיכטע, וועלכע האָט נעכטען אויפֿגערודערט די גאַנצע אַלט-שטאָט

מיר האָבען שוין נעכטען מיטגעטיילט וועגען דער שענדליכער געשיכטע, וואָס איז זיך פֿאַרלאָפֿען אין בוענאָס-איירעס, וואו דער לאָדזשער שלמה הערש באַרענשטיין האָט אַראָפּגענומען זיין פֿרוי און זי דאָרט פֿערקויפֿט אין אַ שאַנד-הויז פֿון לאַ-פּלאַטאַ (פּראָווינץ ב. איירעס).

מיר דערוויסען זיך איצט נאָך אַ ריי איינצעלהייטען פֿון דער טרויעריגער געשיכטע: מיט בערך 5 יאָהר צוריק האָט רחל פֿאַמעראַנצענבלום (אַזוי הייסט זי פֿון דערהיים), דעמאָלט 24 יאָהר אַלט, זיך בעקענט מיט שלמה הערש באַרענשטיין. ער, וועלכער האָט זיך פֿאַרגעשטעלט אַלס „חבר" פֿון די „רויטע", האָט באַלד פֿון דער ערשטער מינוט געוואונען ביי דער נאַאיווער רחל דעם פֿולשטענדיגען צוטרוי, און ביי איהר אין האַרץ האָבען זיך צופֿלאַקערט די ערשטע און עהרליכסטע ליבע-געפֿיהלען. שלמה הערש באַרענשטיין האָט מיט זיין שעהנע רייד'לעך אַזוי פֿערדרעהט איר דעם קאָפּ, אַז טראָץ דעם, וואָס איהרע עלטערן האָבען נישט געוואָלט מספּים זיין צום שידוך, האָט זי זיי נישט געהערט און ווייטער געגאַנגען מיט איהר געליבטען שלמה הערש. און, ווי געוועהנליך, האָט זיך שלמה הערש אין גיכען אָבגעקיהלט און פֿלעגט די גאַנצע וואָכען נישט אַרויסקומען צו איהר. שפּעטער האָבען זיי זיך ווייטער איבערגעבעטען און ביי אַזעלכע אומשטענדען איז מיט 3 יאָהר צוריק פֿאָרגעקומען די חתונה פֿון דאָזיגען פּאָרעל.

ס'דאַרף אויך בעמערקט ווערען, אַז שלמה הערש באַרענשטיין איז אַ לאַקירער, שטאַמט פֿון אַ אָרענטליכער פֿאַמיליע, זיין פֿאָטער הענעך באַרענשטיין איז אַ וועבער, האָט געוואוינט אויף קעלבאַך גאַס, צו לעצטענס אויף גראָסמאַנ'ס גאַס 6/8. ער האָט שווער און ביטער געאַרבייט און געגעבען זיינע קינדער אַ גאַנץ גוטע ערציהונג.

ווען שלמה הערש איז עלטער געוואָרען, האָט איהם דער פֿאָטער געגעבען אויף דער לעהר צו אַ שניידער. ביי דער פֿאַך האָט ער נישט שלעכט פֿערדינט אין לאָדז. זיינע 2 שוועסטערן, איינע אַ מאַניקיורשיסטקע, די 2-טע אַ וועש-נייטאָרין, וואוינען נאָך איצט אויך אויף גראָסמאַנס גאַס. פֿאָטער און מוטער זענען מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק געשטאָרבען.

8 טאָג נאָך דער חתונה איז שלמה הערש אַהיימגעקומען פֿון גאַס צו זיין יונג ווייבעל און איהר ערקלערט, אַז די פּאָליטישע פּאָליציי זוכט איהם אַרום פֿאַר „קאָמוניסטישער" טעטיגקייט, ער איז אַלזאָ געצוואונגען צוזאַמען מיט זיין חבר זלמן אורבאַך, אויך אַ לאָדזער, צו פֿערלאָזען פּוילען און אַז זיי וועלען פֿאָהרען קיין דרום-אַמעריקאַ.

זיי זענען טאַקע באַלד אַוועקגעפֿאָהרען קיין מאָנטעווידעאָ (הויפּט-שטאָט פֿון אורוגוואַי). דאָרט איז שלמה הערש אָפּגעווען איינינגע וואָכען, איבערגעלאָזט זיין חבר אין מאָנטעווידעאָ, וואו ער געפֿינט זיך, אגב, ביז'ן היינטיגען טאָג, דאַגעגען איז באַרענשטיין אַריבערגעפֿאָהרען קיין בוענאָס-איירעס.

רחל באַרענשטיין, אַ יונג ווייבעל, איז געבליבען וואוינען ביי איהרע עלטערן אויף זגערזשער 18, וואו דער פֿאָטער יאָסיל פֿאַמעראַנצענבלום, אַ ביימשען-מאַכער, האָט געאַרבייט שווער און אויסער דעם, וואָס ער האָט געדאַרפֿט פֿון זיין אַרבייט אויסהאַלטען אַ קראַנק ווייב, וואָס געפֿינט זיך שוין זייט 6 יאָהר מיט גאַנץ קליינערע איבעררייסען אין אַ משוגעים-הויז, האָט ער, דער 58-יעהריגער צובראָכענער טאַטע, נאָך געמוזט אין דעם קליינעם דאַך-שטיבעלע אַריינעמען און אויסהאַלטען די אויסגעגעבענע טאָכטער רחל.

די גאַנצע צייט האָט רחל געבענקט נאָך איהר מאַן. זי האָט געהאַלטען אין איין שרייבען בריף און אויסגעגאָסען פֿאַר איהם איהר צעוועהטאָגט, פֿערבענקט האַרץ. ער האָט אָבער געענטפֿערט אויף די אַלע בריף מיט אַ פּאָר טרוקענע שורות, אַז די צייט איז אַ שווערע, ער פֿערדינט וועניג, און אַז נישט נאָר, וואָס ער קען זי נישט אַריבערנעמען, נאָר ער האָט אַפֿילו נישט איהר צו שיקען אַ פּאָר דאָלאַר אויך.

רחל האָט די אַלע בריף געלייענט מיט אַ פֿערביטערט האַרץ. ביינאַכט פֿלעגט זי אַרומוואַרפֿען די קישענס, אַריינשלוכצען אין זיי, אַז קיינער פֿון די שטוב-מענשען זאָל נישט הערען. דעם טאַטענס האַרץ איז שיער נישט אויסגעגאַנגען, צוזעהענדיג, ווי זיין טאָכטער דרעהט זיך אַרום, ווי אויפֿ'ן עולם חדמיון. נאָך אַ לענגערן ישוב הדעת האָט ער בעשלאָסען זיין טאָכטער צו העלפֿען; ער האָט אַ גאַנץ יאָהר געאַרבייט צו גאַנצע נעכט און טאָג, וואָס ער האָט פֿערדינט פֿון דער נאַכט-אַרבייט, האָט ער אַוועקגעלעגט אַ גילדען צו אַ גילדען. שפּעטער האָט ער נאָך צוגעבאָרגט געלד און אַזוי אַרום האָט ער געשאַפֿען 250 דאָלאַר. פֿון דעם האָט קיינער פֿון די שטוב-מענשען נישט געוואוסט. ערשט, ווען ער האָט פֿערשטאַנען, אַז דאָס וועט זיין גענוג, האָט ער איינמאָל אויף דער נאַכט, בעת אַלע זענען געווען אין שטוב, צוגערופֿען רחל'ען און איהר ערקלערט, אַז זי זאָל צו וויסען טון איהר מאַן, אַז אויב ער וויל קומען צוריק, זאָל ער שרייבען, וועט איהר פֿאָטער איהם שיקען אויף הוצאות. אויב נישט, זאָל ער איהר שיקען אויספֿאָדערונגען, וועט זי קומען צו איהם, קיין בוענאָס-איירעס. אויף דעם איז געקומען אַ ענטפֿער, אַז ער שיקט איהר אַרויס אויספֿאָדערונגען.

כך הוה. אין אַ פּאָר וואָכען אַרום זענען די אויספֿאָדערונגען אין אַ מזלדיגער שעה אָנגעקומען. די שמחה און די גדולה

שלמה הערש באַרענשטיין און זיין ווייבעל רחל

ביי פֿאַמעראַנצענבלום'ן אין שטוב איז געווען אין לשער. שכנים האָבען זיי אויך מקנא געווען — אַ קלייניגקייט, רחל פֿאָהרט קיין אַמעריקאַ....

דער טאָג פֿונם אָפּפֿאָהרען האָט זיך אויך שנעל דערנעהנטערט. דער טאַטע, אַ צושטראַהלטער, האָט צוזאַמען מיט די איבריגע קינדער בעגלייט זיין טאָכטער צו דער באַהן. אַלע האָבען רחל'ען צוגעוואונשען אַ גליקליכע רייזע און אַ גוט צופֿרידען לעבען אין נייעם לאַנד.

דער וועג איז אויך אַדורך בשלום און רחל'ע איז אַ גליקליכע אָנגעקומען קיין בוענאָס-איירעס.

די ערשטע ענטוישונג אין בוענאָס-איירעס

ביים אַראָפּגעהן פֿון שיף איז אָבער געקומען די ערשטע ענטוישונג. זי האָט פֿון אַלע זייטען געזוכט איהר מאַן, אָבער אָנשטאָט איהם זענען צו איהר צוגעקומען איינינגע יונגעלייט, צווישען זיי אויך איינער, וועמען זי האָט נאָך געקענט פֿון לאָדז, און זיי האָבען איהר ערקלערט, אַז שלמה הערש איז שטאַרק בעשעפֿטיגט, ער האָט געמליך נישט געקענט אַליין קומען, דערפֿאַר האָט ער צוגעשיקט זיי, וועלכע זענען, אגב, דאָ זיינע בעסטע חברים.

רחל האָט קיין ברירה, זיך דערמיט בעגנוגענט און צוזאַמען מיט די יונגע לייט אָפּגעפֿאָהרען אין דער וואוינונג, וואָס שלמה הערש האָט פֿאַר איהר פֿאַרגעגרייט.

מיט אַ פּאָר שעה שפּעטער איז שלמה הערש געקומען צו לויפֿען אַ פֿערסאָפּעטער, זיך טויזענד מאָל ענטשולדיגט פֿאַר רחל'ן, און עס האָט זיך צווישען זיי אָנגעהויבען אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

רחל האָט איהרע עלטערן נישט פֿערגעסען. אַלע וואָך האָט זי צו זיי בריף געשיקט, וואו עס איז געווען אַלעס גענוי אַרויסגעשריבען. די קאָרעספּאָנדענץ האָט אַזוי אָנגעהאַלטען ביז פֿאַר'ן לעצטען ראש-השנה, שפּעטער האָבען די עלטערן אויפֿגעהערט קריגען בריף. עס האָט נישט געהאָלפֿען דער שטרענגער טאָן, מיט וועלכען דער טאַטע מיט דער שוועסטער האָבען געשריבען; קיין ענטפֿער איז נישט געקומען.

וואָס האָט רחל באַרענשטיין געשריבען פֿון אַרגענטינאַ

נאָך אַ 4 חדשים'דיגען איבעררייס איז געקומען אַ בריף, דאַטירט פֿון 9 יאַנואַר ה. י., וואו רחל'ע שרייבט צווישען אַנדערן, אַז זי איז קראַנק געווען אויף אַזאַ קרענק, וואָס נאָר די מאַמען וואָלט זי עס געקאָנט דערצעהלען... אין זעלבען בריף שרייבט אויך דער מאַן צו:

„רחל'ע איז אַנ'עקשן און מען איז דאָך נאָר אַ מענש און אַ מענש געהט פֿערשידענעם אַרודך"..

אין אַ בריף פֿון 13-טען יאַנואַר ה. י. ענטפֿערט רחל'ע די שוועסטער:

פֿאָטאָגראַפֿיע פֿון מיר מיט מאַן מאַן? רוגע, פֿאַרוואָס איך שיק אייך נישט קיין פֿאָטאָגראַפֿיע פֿון מיר מיט מיין מאַן?

„אין די נאָהענטסטע טעג וועל איך אייך אַרויסשיקען מיין פֿאָטאָגראַף, פֿאַר וואָס נישט מיט שלמה הערש'ן צוזאַמען, זאָלסטו מיר, ליבע שוועסטער, בעסער נישט פֿרעגען?...

אין אַ בריף פֿון 24 יאַנואַר ה. י. שרייבט די אומגליקליכע פֿרוי, אַז —

„איהר מאַן האָט דאָ אַזעלכע פֿריינד, וואָס האָבען דאָ צו טויזענד ווייבער, צווישען די פֿריינד איז אויך דאָ אַ געוויסער פֿעפֿער פֿון לאָדז, וועלכער האָט געהאַט אַ פּוטער-געוועלב אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס, וועלכער רעדט איהם צו די גאַנצע צייט דאָס זעלבע צו טון און צו איהר האַלט ער זיך אין איין צושאַרען"...

ווייטער שרייבט זי, אַז זי האָט געהערט, אַז אַ קרובה איהרע וויל אַהער קומען צו איהר מאַן... זאָל זי בעסער שטאַרבען אין לאָדז פֿאַר הונגער, איידער צו פֿאָהרען קיין ב. איירעס"....

אַ פֿערדעכטיגער בריף

אין לעצטען בריף, וועלכער איז דאַטירט פֿון 29. יאַנואַר, היינטיגעס יאָהר, שרייבט זי:

„ליבע עלטערן. דעם מאָנאַט איז געשטאַנען אין דער צייטונג איין זאַך פֿון מיר און פֿון שלמה הערש'ן, עס איז אַלעס אַ ליגענד, קלערט גאָרנישט, ליבע עלטערן, עס איז דאָך אַרגענטינאַ, אין אַרגענטינאַ גלויבט מען אַלעס. גלויבט מיר, ליבע עלטערן, איך ווינש זיך אייביג צו זיין אַזוי פֿערקויפֿט, ווי איך בין היינט"...

ווי ס'איז זיך נישט שווער משער צו זיין, איז דער דערמאָנטער בריף אויף אַ געצוואונגענעם אופֿן אויסגעפּרעסט געוואָרען פֿון דער אומגליקליכער פֿרוי. דער „חברה-מאַן" האָט, ווייזט אויס, גאַנץ גוט פֿערשטאַנען, אַז אין לאָדז וועט מען זיך דערוויסען פֿון זיינע „מעשים טובים".. אגב, איז די אונטערשריפֿט אויפֿ'ן בריף נישט ענליך צו זיינע אַנדערע, אַזוי אַז ס'איז מעהר ווי זיכער, אַז דער בריף איז אַ געפֿעלשטער.

ווי מיר האָבען שוין נעכטען געמעלדעט, איז שלמה הערש אַרעסטירט געוואָרען אין ב. איירעס, און ער וועט אויך אַרויסגעשיקט ווערען פֿון אַרגענטינאַ. אין דער ב. איירעסער „עזרת נשים" בעמיט זיך אַרויסצוראַטעווען די אומגליקליכע פֿרוי פֿון שאַנד, און זי צוריק אָפּשיקען צו איהרע עלטערן.

די אויסערגעוועהנליכע געשיכטע, וואָס איז נעכטען געווען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט", האָט אַרויסגערופֿען אַ צערודערונג אין גאַנץ אַלטשטאָט, איבערהויפּט אין די קרייזען, וואו שלמה הערש איז געווען בעקאַנט.

למד-ריי"ש.

די טעמע פֿון טאָג
זענען די נייעסטע
פּערפֿומען און קאָסמעטיק
אין דער מאָדערנער פּערפֿומעריע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5 — TELEFON 17592
פֿאַר אַנגראָסיסטען — ספּעציעלער ראַבאַט.
פֿאַר אַנגראָסיסטען — ספּעציעלער ראַבאַט.

פּאָסט-פּשעקאַזען קיין סיריען

די הויפּט-פּאָסט-דירעקציע האָט אָנגעהויבען אָנצונעמען בריף און געלד-פּשעקאַזען קיין איסלאַנד און סיריען. די פּשעקאַזען מוזען אויסגעשטעלט ווערען אין דער פֿראַנצויזישער שפּראַך און טאָרען נישט איבערשטייגען 100 דאָל.

די ליבע... די ליבע..

(§) נעכטען פֿריה האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד דורך אויסטרינקען עסיג-עסענץ די דינסט מאַריאַ יאַנקאָווסקאַ. די סיבה איז אַנ'אומגליקליכע ליבע

טאָג - קלאַנגען

צום 1-טען מערץ

דער ערשטער מערץ! דער ערשטער מערץ!
דער ווינטער גיט דעם לעצטען קרעכץ.
דער פֿריהלינג קומט צו רייטען,
עס שיינט די זון אין הימעל העל,
דער פּורים שטעהט שוין אויפֿ'ן שוועל,
מען פֿיהלט איהם שוין פֿון ווייטען...

דאָ, ליבע ברידער, פֿריה, צו שפּעט,
דער פֿריהלינג קומען זיכער וועט
מיט האָפֿנונג און שטרעבען,
און בוימער, בלומען אַלערליי,
פֿערדראָס פֿון פֿראָסט, פֿון ווינט און שניי
זיי וועלען באַלד אויפֿלעבען...

נאָר מיר, פֿערוועלקטע פֿאַר דער צייט,
פֿון צרות, פּיין אומזיסען שטרייט,
פֿאַר'ן לעבענס-קיום שווערען, —
מיר בלייבען נאַקעט אויך אין מאַי,
דער זיסער חלום, וואָס פֿערביי,
וועט פֿריהלינג נישט אומקעהרען...

גראַף-קאַלי

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג 1 מערץ

לאָדז (233,8) 11.45 פּוילישער פּרעסע איבערבליק, 11.58 שעה-צייכען און טאָג-פּראָגראַם, 12.10 גראַמאָפאָן-פּליטען, 3.45 געלד בערזע און קאָמוניקאַט פֿאַר שיפֿער און פֿישער, 3.50 פּראָגראַם פֿאַר יוגענד און עלטערע קינדער, 4.20 פֿאָרטראַג, 4.40 גראַמאָפאָן-פּליטען, 5.10 פֿאָרלעזונג, 5.35 סימפֿאָנישער נאָכמיטאָג קאָנצערט, 6.50 פֿערשידענעס, 7.15 קאָמוניקאַט פֿון דער לאָדזער האַנדעלס און אינדוסטרי קאַמער און פּראָגראַם אויפֿ'ן נעכסטען טאָג, 7.30 פֿילם קאַלענדאַר, טעאַטער רעפּערטואַר און גראַמאָפאָן-פּליטען, 7.45 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 8.- פּליטעס, 8.15 פּאָפּולערער קאָנצערט פֿון ראַדיאָ אָרקעסטער, 9.55 טעכנישער פּאָסט קאַסטען, 10.10 אָפּערן-אַריעס געזונגען פֿון וואַנדאַ ראַסלער-סטאַקאָווסקאַ, 10.40 ביילאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל. ווטער און פּאָליציי-בעריכטען. 10.50 טאַנץ-מוזיק.

—=000=—

פֿאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוני. אָרגאַניזאַציע

היינט, 8.30 אָוונט קומט פֿאָר אין פֿאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע דער צווייטער רעפֿעראַט אין דער פּוילישער שפּראַך פֿון ציקל „דער ארץ-ישראל-מאַנדאַט און זיינע ענגלישע אינטערפּרעטאַציעס". רעפֿערירען וועט מאַגיסטער ש. ראָגאָזשינסקי.

גנבות

(א) פֿון אַרגאָלער לעווינ'ס וואוינונג אויף גדאַנסקאַ 44 האָט מען אַרויסגעגנב'עט מלבושים און וועש פֿאַר 1500 זל. ביי רויזע וולאַטשיסקע (אַלעע 1 מאַי 19) האָט מען אַרויסגעגנב'עט וועש פֿאַר 1000 זל.

מייסטער שטאַרבט ביי דער אַרבייט אין פֿאַבריק.

(§) נעכטען פֿריה איז אין דער פֿאַבריק „לעשנאַ" (לעשנאַ 39) פּלוצלינג געשטאָרבען ביי דער אַרבייט דער מייסטער קאַספּער פּלאַרטשאַק (ראַלנאַ 34).

—§—

די פֿערקויפֿטע פֿרוי

שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון יודישען פֿאַמיליען-לעבען אין פּוילען.

געשריבען ספּעציעל פֿאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט"

פֿון לעאָן גאָלדמאַן

(70-טע פֿאָרזעצונג)

עס איז געווען טונקעל און ער האָט געוואוסט, אַז איצט איז די פֿאַבריק שוין פֿערמאַכט. אָבער ווי גרויס איז געווען זיין איבעררעשונג, ווען ער איז אַדורך דאָס טויער פֿון דער פֿאַבריק און דערזעהן, אַז עס איז אָפֿען.

ער האָט אַ טראַכט געטון, אַז מן הסתם איז אינעווייניג קופּער מיט'ן אינזשיניער און זיי בעזיכטיגען איצט די מאַשינען.

ער האָט גאָרנישט געטראַכט און איז אַריין אינעווייניג.

אָבער ער איז געוואָרען שטאַרק איבעראַשט פֿון דעם, וואָס ער האָט איצט דערזעהן.

אין דער טונקעלקייט האָט ער דערזעהן שטעהן אַ פֿרוי ביי אַ גרויסער מאַשין; זי איז געשטאַנען אויף די שפּיץ נעגעל און האָט זיך בעמיהט מיט דער האַנד אָנצוריהרען די קאָרבע, וואָס האָט געבראַכט אין בעוועגונג דאָס ראָד.

דער דאָקטאָר האָט גלייך אָפּגעשאַצט די גאַנצע סיטואַציע.

ער האָט גלייך דערזעהן, אַז די לאַגע איז אַ געפֿעהרליכע!

די יונגע פֿרוי איז געווען אַזוי פֿערנומען, ווילענדיג צוכאַפּען די קאָרבע, אַז זי האָט גאָרנישט בעמערקט, ווי עס דערנעהנטערט זיך צו איהר אַ פֿרעמדער מענש.

עס האָט איהם אָבער בעמערקט נעלי אין איהר בעהעלטעניש. איהרע אויגען האָבען זיך איצט אַזוי צעברענט, אַז עס האָט אויסגעזעהן, ווי זי וואָלט מיט זיי געוואָלט פֿערברענען דעם אַריינגעקומענעם פֿרעמדען מענש, וועלכער האָט צושטערט איהר פּלאַן.

בייסענדיג די ליפּען און פֿערקוועטשענדיג די פֿויסטען אין שטומען צאָרן, האָט זי איצט רוהיג געמוזט זיך צוזוקען, ווי דער אונבעקאַנטער האָט אַ כאַפּ געטון לילי'ן פֿאַר דער טאַליע און האָט זי אַ שלעפּ געטון אויף צוריק.

— וואָס טוט איהר דאָ, אומגליקליכע! — האָט זיך ער דאָקטאָר געזאָגט, האַלטענדיג אַלץ די אָרימע זינגערין, וואָס האָט געקוקט אויף איהם מיט איבעראַשונג. — זענט איהר משוגע געוואָרען, וואָס איהר שפּילט זיך מיט דער געפֿעהרליכער מאַשין?

ערשט ווען ער האָט דערהערט אַלס ענטפֿער אַ קורץ משוגען געלעכטער, האָט ער פֿערשטאַנען, אַז ער האָט דאָ צו טון מיט אַ גייסטיג-קראַנקער. זיין אויפֿרעגונג איז גלייך פֿערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ טיף מיטגעפֿיהל.

— קומט מיט מיר! — האָט ער מילד געזאָגט, אָננעמענדיג איהר האַנד.

עס איז געווען בעטאַוועס וואָס עס האָט אַזוי שטאַרק בעווירקט אויף לילי'ן, דער קלאַנג פֿון דאָקטאָר'ס קול, צי דער פֿריינדליכער אויסדרוק פֿון זיין פּנים, גענוג איז, אַז זי האָט נישט געשטעלט דעם מינדסטען ווידערשטאַנד און איז מיט איהם גלייך אַוועק.

בעת ער האָט זיך געפֿינען אין גאָרטען, האָט דאָקטאָר גרינשטיין אויפֿמערקזאַם אַ קוק געטון אין פּנים פֿון דער מאַנדאָליניסטקע.

און פּלוצלינג האָט ער זיך צוריקגעצויגען אַנ'איבעראַשטער.

— וואָס איז דאָס? דאָס דאָזיגע פּנים און די דאָזיגע אויגען קען איך דאָך? האָב איך אַ טעות?

— רוזשאַ! — האָט ער אַ מורמעל געטון.

— רוזשאַ! — האָט ער שוין הויך אויסגערופֿען.

אָבער די משוגענע האָט געקוקט אויף איהם מיט אַנ'אונזיניגען בליק, פֿערשטעהענדיג גאָרנישט.

מיט אַ בליץ-שנעלער גיכקייט איז אין זיין מוח דורכגעלאָפֿען איין געדאַנק נאָכ'ן אַנדערן.

מיט איינמאָל איז געשעהן עפּעס אונגעוועהנליכעס.

די משוגענע האָט לאַנג אָנגעקוקט דעם דאָקטאָר גרינשטיינס פּנים, איז צוגעגאַנגען צו איהם נאָהענט און גלעטענדיג ווייך זיין האַנד, האָט זי געזאָגט מיט טרעהרען אין די אויגען:

— גיט מיר אָפּ מיין קינד, איך ווייס, אַז איהר האָט עס און איהר ווילט עס מיר נישט אָפּגעבען.

דאָקטאָר גרינשטיין האָט זיך צוריקגעצויגען אַנ'איבעראַשטער.

איהרע ווערטער האָבען איהם פּשוט אויפֿגעטרייסעלט, אָבער ער האָט זיך געמאַכט רוהיג און האָט זיך געצוואונגען אַ שמייכעל געטון.

— איך קען נישט דיין קינד. וועגען וואָס פֿאַר אַ קינד רעדסטו?

— מיינסטו די קליינע רוזשאַ? — האָט ער בעענטפֿערט, נישט אָראָפּנעמענדיג פֿון איהר קיין אויג.

אויפֿ'ן קלאַנג פֿון דעם דאָזיגען טייערן נאָמען, האָט זיך דאָס פּנים פֿון דער גייסטיג-קראַנקער מאָדנע געענדערט.

פּונקט ווי זי וואָלט געווען איינגעהילט אין עפּעס ווייטע קללות, האָט זי אויפֿגעהויבען דעם קאָפּ, דערנאָך האָט זי מיט דער האַנד זיך אַ פּיר געטון איבער'ן שטערן, ווי זי וואָלט געוואָלט צונויפֿנעמען די געדאַנקען און זיך אין עפּעס דערמאָנען.

אָבער באַלד האָט זיך דער פֿונק פֿון בעוואוסטזיין, וואָס האָט אויפֿגעבליצט אויף איין מאָמענט אין איהרע אויגען, זיך פֿערלאָשען.

גלאָצענדיג אָהן זין און אָהן שכל אין דער ווייטקייט, האָט זי זיך פּלוצלונג ווילד צולאַכט.

איצט האָט דאָקטאָר גרינשטיין בעשלאָסען, אַז ער מוז זיך אויף יעדען פֿאַל דערוויסען, ווי אַזוי זי געפֿינט זיך דאָ אַהער.

ער האָט זי צוגעפֿיהרט אין דעם ביידעל אין מיטען גאָרטען און מיט פֿערוואונדערונג האָט ער אָנגעקוקט איהר וואוינונג.

דאַן איז ער אַריין אין דער ווילע. צום גליק האָט ער געטראָפֿען קופּער'ן אין דער היים. זיי האָבען זיך וואַרעם בעגריסט, קופּער האָט זיך אויפֿגעשטעלט און צוגעקוקט דעם דאָקטאָר גרינשטיינ'ען, אַ שטוהל זיך צו זעצען.

קופּער האָט בעמערקט, אַז זיין פֿריינד איז איצט זעהר ערנסט געשטימט און שטאַרק פֿערטראַכט. ער האָט זיך צוגעקוקט צו איהם גאַנץ נאָהענט און האָט געבעטען, ער זאָל איהם זאָגען, וואָס ער איז אַזוי פֿערקלערט.

(פֿאָרזעצונג קומט)

מלוכה-איבערקערעניש אין פינלאנד

10 טויזענד בעוואפענטע לאפּאוצעס גרייט צום מארש אויף העלזינגפארס

אין די דרום-פּראווינצן האבן די אויפשטענדיגע ערקלערט בעלאַגערונגס-צושטאַנד

ר י ג אַ (ספּ.) אין דרום-פינלאַנד האָבּען די לאַפּאָוצעס ערקלערט אַן אַלגעמיינע מאָבּיליזאַציע, וועלכע דאַרף זיי ברענגען אַרום 18 טויזענד זעלנער. די אויפשטענדישע לאַפּאָוצעס האָבּען בדעה צו מאַרשירען אויף העלזינגפאָרס.

ר י ג אַ (ספּ.) 5 טויזענד בעוואָפּענטע לאַפּאָוצעס האָבּען אַריינמאַרשירט אין דער שטאָט מענדסעל, 50 קילאָמעטער פון העלזינגפאָרס. די דערמאָנטע שטאָט איז דער זאַמעל-פּונקט.

ר י ג אַ (ספּ.) דער פיהרער פון די לאַפּאָוצעס, קאַראָל קאָט פּראָקלאַמירט אין די דרום-פּראָווינצען בעלאַגערונגס-צושטאַנד. די מאַכט געפינט זיך דאָרט אין די הענד פון די אויפשטענדיגע, וועלכע רינגלען אַרום מיט אַ געשלאָסענער קייט העלזינגפאָרס. די רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט מיליטער געגען די אויפשטענדיגע..

די לאַפּאָוצעס פערלאַנגען נעמליך אויפצולעזען אַלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס.

אנטי-יודישע העצע אין דרום-טייל פון די פעראייניגטע שטאַטען

נ י ו - י אָ ר ק (יטא) אין די דרום-געבּיטען פון די פעראייניגטע שטאַטען ווערט לעצטענס געטריבּען אַ ברייטע אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע, וואָס שטרעבּט צו פערפלאַנצען און פערשפּרייטען די מיינונג, אַז די יודען זענען פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם איצטיגען קריזיס אין לאַנד. די אַנטי-יודישע אַגיטאַציע ווערט געפיהרט אין קירכען, אויף עפענטליכע פערזאַמלונגען און דורך ראַדיאָ.

דער הויפּט-אָרגאַניזאַטאָר פון דער אַנטי-יודישער העצע איז אַ געוויסער ד"ר מ. העס, וועלכער פאָהרט אַרום אייבּער די דרום-שטאַטען. זיינע דעמאַגאָגישע רעדעס צוהערען צו טויזענדער צוהערער.

אין אַ רעדע דורך ראַדיאָ, וואָס איז געהערט געוואָרען אין אַלע פּראָטעסטאַנטישע קירכען אין די דרום-שטאַטען האָט ד"ר העס בעשולדיגט די יודען „אין אַ פערשוועָרונג אַרויסצורופען דעם איצטיגען עקאָנאָמישען קריזיס".

געשטארבּען בעת'ן באָקס-קאַמף

יונגער האַלב-שווער-וואג באָקסער ערני שאַף (צו...) האָט בעת אַ באָקס-קאַמף אין בערלין בעקומען ... שווערע קלעפּ, אַז איז געבליבּען טויט.

קאָנווערסיע פון די פריערים-חובות און רומעניען און די אינטערעסען פון יודישע קליינהענדלער

ב ו ק אַ ר ע ש ט, (י. ט. א.)

דער רומענישער פּאַרלאַמענט בעהאַנדעלט איצט דעם געזעץ-פּראָיעקט פון פינאַנץ-מיניסטער אַרגעטאָיאַני, וואָס זעהט פאָר די קאָנווערסיע פון די פריערים-חובות און מלוכה-חובות, וואָס וועללען אַמאָרטיזירט ווערען אין משך פון 30 יאָהר ביי אַ נידעריגען צינזען-פוס. אין דער אורשפּרינגליכער פאָרם האָט דער געזעץ-פּראָיעקט גענדראָהט דער יודישער קליינשטעדטלדיגער בעפעלקערונג מיט אַ לשטענדיגער רואין.

דעם יודישען דעפּוטאַט ד"ר מאַקס דיאַמאַנט איז געלונגען דורכצוצען צוויי וויכטיגע ש.ק-בעשטימונגען פאַר קליינהענדלער. ערשטענס וועלען נישט אונטערפאַלען דער קאָנווערסיע די נישט-פערצינזשע סחורות-קרעדיטען, צווייטענס, וועט מען נישט קענען געריכטליך פערפאָלגען כותרים, וועלכע וועילען בעווייזען, אַז זיי זענען נישט צאָהלונגס-פעהיג צוליב דער קאָנווערסיע פון די פריערים-חובות.

די ביידע אויסבעסערונגען זענען מיט גרויס בעפרידיגונג אויפגענומען געוואָרען דורך דער יודישער קליינשטעדטלדיגער בעפעלקערונג, וואָס איז שרעקליך פעראָרימט געוואָרען צוליב דעם קריזיס.

דער שליסעל צום ערפאלג

איז אַן אַנאָנס אין „לאָדזער טאָגעבלאַט".

הויזבעזיצער! מיטגלידער פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין!

ביז היינט האָבּען נישט-יודען אַרויסגענומען אַ גרעסערע צאָהל איינטריטס-בילעטען, ווי יודען. עס דראָהט די יודישע מיטגלידער פון קרעדיט-פעראיין מ א י א ר י ז י ר ט צו ווערען אויף דער גענעראַל-פערזאַמלונג דורך די נישט-יודען.

ווילט איהר, אַז יודישע הייזער זאָלען נישט אַרויסגעשטעלט ווערען מאַסענווייז אויף ליציטאַציעס?

ווילט איהר, אַז די לאָדזער פאַנד-בריף זאָלען נישט שטעהן נידריגער אין קורס, ווי די וואַרשאָווער?

ווילט איהר, אַז דאָס צאָהלען די ראַטען אין לאָדזער קרעדיט-פעראיין זאָלען ווערען צוגעפּאַסט צו די אינדיווידועלע פערהעלטעניסען פון יעדען מיטגליד?

ווילט איהר, אַז אין לאָדזער קרעדיט-פעראיין זאָלען געוועהלט ווערען אַזעלכע פערשטעהער, וואָס זאָלען שיצען אייערע רעכטע און פערמעגען אין קר.-פעראיין?

ווילט איהר, אַז די הויז-בעזיצער-באַנק זאָל מיט דער שטיצע פון קרעדיט-פעראיין, קענען אין אַ נאָך פיל גרעסערער מאָס אייך בעזאָרגען מיט אַ ביליגען קרעדיט?

דאַן מוזט איהר אייך גלייך פערזעהן מיט שטים-רעכט דורך אַרויסנעהמען איינער איינטריטס-קאַרטע צו דער גענעראַל-פערזאַמלונג פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין, וואָס קומט פאָר מאָרגען מיטוואָך, ד. 2 מערץ, 4 נאָכמ. אין לאָקאַל פון קרעדיט-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 21.

איינטריטס-קאַרטען ווערען אַרויסגעגעבּען נאָך ה י י נ ט פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. און מאָרגען פון 9 ביז 1 פּאָרמיטאָג. די קאַרטען ווערען אַרויסגעגעבּען אין לאָקאַל פון קרעדיט-פעראיין.

יעדע יודישע שטים איז היי-יאָהר וויכטיג. י ע ד ע יודישע ש ט י ם קען דעצידירען. די אַנוועזענהייט פון יעדען יודישען הויזבעזיצער אויף דער גענעראַל-פערזאַמלונג איז אַ נויטווענדיגקייט, מחמת ס'וועלען דאָרט בעהאַנדעלט און אָפּגעשטימט ווערען פראַגען, וואָס זענען נוגע דעם קיום און די לעבּענס-אינטערעסען פון יודישען מיטעלשטאַנד אין לאָדז.

קאָמיטעט פאַר אַלע אַנגעלעגענהייטען פון לאָדזער קרעדיט-פעראיין ביים צענטער. הויז-בעזיצער-פעראיין אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 46.

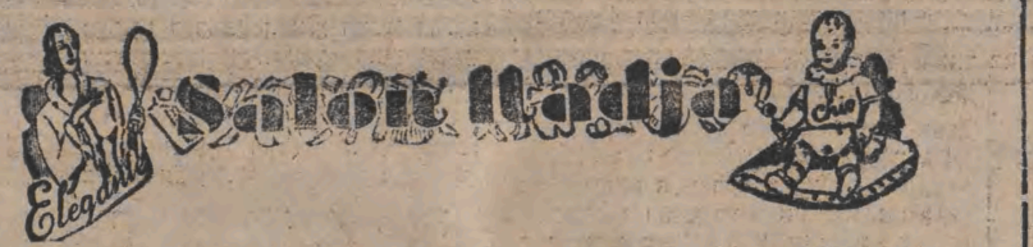

סאלאן „נאדיא" נארוטאוויטשא גאס 7
ULICA NARUTOWICZA 7

מאגאזין פאר קינדער-קאנפעקציע, דאמען-וועש און גאלאנטעריע

גרויסער אויסוואַהל פון די נייעסטע מאָדעלען

● סאָליד ● געשמאַקפול ● עלעגאַנט ● פּרייזווערט

בעקליידעט קינד און מוטער

SALON „NADJA“, ulica Narutowicza 7.

2 שטובּען מיט אַ קוך

מיט אַלע בעקוועמליכקייטען זאָפאָרט איבּערצוגעבּען. צו ערפאָהרען זיעלאָנאַ 48 וו. 31, פּראַכף.

צו פערקויפען
א לינק-ראמיאנע מאשין

אין אַ רעוואַר ביי וו. בערגער, זאַמענהאָף 19.

צו די ה"ה גנבים!

מאָנטאָג דעם 29 לויפ' ה. י. 11 פאָרמ. האָט מען מיר אַרויסגעצויגען אַ פּאָרטפּעל מיט פערשידענע דאָקומענטען און 50 זל., ווי אויך אַ פּאַס אויפ'ן נאָמען ענאך ראזען, לאָדז, טראַוגוטטאַ 9, אַרויסגעגעבען פון סטאַראָסטוואָ גראָדזיקי. איך בעט זעהר די ג' ה"ה גנבים דעם פּאַס און פּאָרטפּעל מיר צוריקצושיקען אויף דער אָנגעוויזענער אַדרעס, ווייל ער האָט נישט פאַר קיינעם קיין ווערט.

אויף לוידזן

כ'נעם אָן אַרבּייט אויף 12 ענגלישע קראָפּט שטיל, ברייטע און שמאָלע צו ביליגע פּרייזען, אין פּינקטליכע אויספיהרונג. קוזיאַטקאָווסקי, זשעלאָזנאַ 23, פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

J. REDER

דיבּור קשה לעינא וקשה לראש (נדרים מ"י)
טון דארף מען און ניט רעדען!

אַ ל ע י ו ד ע ן ערלעדיגען דעריבּער זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אונטען אָנגעגעבּענעם בּיוראָ, וואו ס'ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט'ן אויסטאַוו: פּאַדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים, סקאַרגעס און אַפּעלאַציעס אין ציווילעקאַרנע ספּראָוועס ווי אויך פּר. שותפותאַקטען, דזשערזשאַוועס, ווילאַנטשעניעס א. ז. וו. קלויזולעס און זאַבּעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאָניטען, רעדאַגירט אין געהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען אַ געזיכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אויך אויף דער פּראָווינץ ביי דער מיטבּעטייליגונג פון רוטינירטע און ענערגישע אינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בּוזין, לאָדז, אַגראַדאָוואַ 3

טעל. 191-48

צו דינגען און פעדינגען

פערשידענע וואוינונגען אין אַלטע און נייע הייזער מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אויף מאָנאַטליכע דירה-געלד, געוועלבער. געשעפטס און פאַבּריקס לאָקאַלען מעבּלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פּלעצער פון פערשידענע פּרייזען קויפט און פער קויפט יעדער דורך די ביוראָ

„LOKUM“

יוואָס ערלעדיגט פּינקטליך און סאָליד. אינהאַבער: יוסף קאַרמעסער עט קאָמפּ אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט אומזיסט פּיעטריקאָווער 62, פראָנט, 2שטאָק טעלעפאָן 166-15 אַ יען - פון 8 ביז 8 אָוונט

טיול-גארדינען

מיט פילעי לעצטע מאָדע פיהרט אויס ביליג בּלייוויס. זאַוואַדזקאַ 27. לינקס 2-טער שטאָק.

שרייבּען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַ ל. בּערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען נאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 ש. פּר

קלאנג-קינא ZACHĘTA
זגערזשער-גאַס 26.

הייבּט אָן היינט. דאָפּעלטער פּראָגראַם!

... קלאַנג געזאַנג – א.ג.

ווען ליבּע ערוואַכט

אין דער הויפּט-ראָל די ליידענשאַפטליך רייצענדע

BEBE DANIELS

אין דער סביבה פון די בעליבּסטע אַקטיאָרען און אַ צאָהל רייכער טאַנץ אַנסאַמבל. רייכע אויסשטאַטונג! הערליך שפּיל! פּעו'כשוף'טער טעמפּעראַמענט, בערוישט פון ליידענשאַפט!

2-טע בילד.

פּויליש רעדענדיגער פילם, אַדראַמע – א. ג.

„די שטים פון הארץ"

הויפּט-ראָלען: Romanówna i A. Żabczyński

אָנהויבּ פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ. שבת, זונטאָג און חגאות 12 אַ ... דער זאַל איז גוט בעהייצט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר וו נערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבּינעט • קאָסמעטיק.

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זל. טעס

עברי דורך 3 חדשים

פון א. ב. ביז עברי און דאַווענען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאָהר אָן, דורך מלמדים ספּעציאַליסטען אינ'ם בעוואוסטען רעליגיעזען

גן-ילדים פרעבעל-שול

ביים בית-ספר „תורה ודת"

פלאַץ וואָלנאָשטשי (נייע-שטאָט) 6

קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אַ היים-געפיהרט דורך אַ ספּעצ' יעלען מנהג. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען פון 11–1 פריה

עס ווערט אנגענומען דער אבאנאמענט

אויפ'ן צווייטען יאָהרגאַנג (1932) פון די

ייווא-בלעטער

חודש-ז'שריפט פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

מיט שטעודיגע אָפּטיילונגען פאַר געשיכטע, עקאָנאָמיק און סטאַטיסטיק, שפּראַך- און ליטעראַטור-פאָרשונג, פאָלקלאָר, פּסיכאָלאָגיע און פּעדאַגאָגיק, אינפאָרמאַציעס וועגען דער אַרבּייט פון ייוואָ און וועגען אויפטוען פון דער וויסענשאַפט אין אַלגעמיידע שריפט דערשיינט 10 מאָל אין יאָהר (אויסער יוני און יולי) אין ביכער צו 6 דרוקבויגען.

דער אבּאָנאַמענט-פּרייז בעטרעפט:

אין פּוילען—25 גילדען אַ יאָהר, (מען קען דאָס געלט איינצאָהלען אויך אין 4 ראַטע צום 1. יאַנואַר—7 ג', צום 1. אַפּריל 6 ג' צום 1. יולי—6 ג', צום 1. סעפּט. 6 ג אין אויסלאַנד—3,50 דאָלאַר (אין ראַטעס: צום 1. יאַנואַר 1,25 דאָלאַר, צום אַפּריל - 0,75 ד', צום 1-טען יולי – 0,75 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער — 75 פאַר מיטגלידער און געזעלשאַפטען „פריינד פון ייוואָ": אין פּוילען - 18 ג' אין ראַטעס צום 1. יאַנואַר 6 ג', צום 1. אַפּריל 4 ג', צום 1. יולי—4 ג', צום 1. סעפּט. 4 ג אין אויסלאַנד—2,75 ד', (אין ראַטעס: (צום 1-טן יאַנואַר—1 ד', צום 1-טן אַפּריל 0,75 ד', צום 1-טן יולי—0,50 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער - 0,50 ד').

אין איינצעל-פערקויף ווערט דער זשורנאַל נישט אַרויסגעלאָזט.

Jiwo-Bleter, Zydowski Instytut N№ .wy
W. Pohulanka 18, Wilno. P. K. O. oauk839'6

דרוקזאכען

ווערען שנעל און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג אויסגעפערטיגט.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזען ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט אין דער גאַנצער שטאָט.

בוכדרוקעריי

ע. און מ. האמבורסקי

פּיעטריקאָווער 16. טעל. 100-47

פאַקטאָר: מ. ב. הויין

אבאנאמענט-פרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זלאָטיס, אין פראַנקרייך ... אין בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25 ... אנאנסען-פרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער, אויסער דער שפּאַס ... טייערער, פון די פּרייזען ווערט נישט אָראָפּגענומען קיין ראַבּאַט. פאַר אַ מילימעטער-שורה פאָר'ן טעקסט 16 גר. פּרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פּרייטאָג 60 גר.. נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פּרייטאָג 18 גר.

Drukarnia: E. i M. Hamburskich, Łódź, Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. ...
Odpowiedzialny Red.-wydawca: L. M...